

Szerkesztőség. Helye: Arad
és nyomda: Bul. Rev. Ferdinánd (Józsi) Ióhercegen 2.
Telefon: 151. Sárosvácim:
Közlöny. Arad :: Az Aradi
Nyomda Vállalat tulajdona.
kiadása és rotációs nyomása.
Mézelenk naponta rezelel.

ARADI KÖZLÖNY

Előfizetési árak: évente
1080, félévre 540, negyed-
évre 270, havonta 90 Lej.
Külföldre havonta 50 Lej.
több. :: Félér szám 5 Lej.
Vasárnap 6 Lej. :: (Borcu-
restiben 50 bani felár.)
Hirdetések tarifa szerint. ::

XLVI. évfolyam, 200. szám * Főszerkesztő: STAUBER JÓZSEF * Péntek, 1931. szeptember 4

Argetoianu terve

Adószámlák komoly terve foglalkoztatja Argetoianu pénzügyminisztert, aki egyszerű és szokatlan elhatározással, egyszerre tizenhárom milliárd lejrel könnyítene meg az ország adófizetőinek vállát roskasztó kötelesheteket. Azt a nagy problémát szeretné megoldani a vaskéz politikusa és közgazdász, hogy hogyan lehetne javítani az államháztartás helyzetén, anélkül, hogy új adó-fantasztikumokat egyáltalán ki a régi recipe szerint. Sőt oda-
frányul a terve, hogy a már meglévőket is megrostálja.

Az előző kormányok pénzügyminiszterei az államháztartás mérlegének egyensúlyban tartását másként tudták elképzelni, csak úgy, hogyha a jövedelmek fokozására új adókat léptettek életbe. Minden tervbe vett adó nem csak még jobban fokozta a növekvő krízist, mert a pénzügyminiszter közegei nem egyszer kiméletlen eszközökkel hajtották be az államnak szükséges jövedelmeket, az adókat.

Kíváncsian várjuk, hogy Argetoianu ezt a büvészműtatóváltást milyen ügyességgel fogja produkálni. Mert nem szeretnénk, ha az államháztartás feljavítása helyett, az új terv egyet akarna jelenteni a tisztviselők amúgy is redukált fizetésének újabb megnyomortításával. Annál kevésbé, mert hiszen a pénzügyminiszter maga jelentette ki, hogy befelé akarja a tárgyakban megerősíteni magát a társadalmat és ezzel együtt természetesen az ország gazdasági életének produktív tömegeit.

Szeretnénk eltalálni a miniszter gondolatait, amelyeknek a fentebbieknél bővebb kifejezést még nem adott, hiszen nem bőbeszédű ember. Pedig bizonyára rendelkezik hozzá elég pénzügyi felkészültséggel; nemhiába hasonlít külsőleg is Wekerle Sándorhoz, az egykori nagy magyar pénzügyminiszterhez. Annál is inkább szeretnénk a gondolatait köze látni, mert a megoldáshoz vezető eljárást mi csakis a következőképpen képzeljük el:

Romániában, — és itt nem viszünk utókat a nyilvánosság elé, — sajnos, nem minden pénz folyik be a rendeltetési helyére, az államkasszába. Bizonyos helyeken, ahol a kincstár szívéhez az életet adó levegőt szívattatják, furcsa dolgok észlelhetők. Magánosok szeretik nagy vagyonokat a korrupció szabad országútján és mérhetetlen összegekre rug mindaz az érték, ami mellékutakra kerül, ahelyett, hogy legális helyére, az államkasszába folya be. Kijárók gazdagodnak meg, akiknek zsebében az duzzasztja fel, amit sikerült tekervényes befolyások utvesztőin át, az államtól vonni el. De ki tudná részletekben felsorolni mindazokat a módokat, amikkel megrövidítik a kincstár bevételeit, ha szemelünk hunyának azoknak gazdálkodása fölött, akiknek éppen az lenne legszentebb kötelességük, hogy egybani el ne vesszen, egybani el ne csúszsék-aból, ami az államot illeti meg...?!

Argetoianuról azt tudjuk, hogy célutadatos, erélyes ember. Romániának most nem is olyan férfira van szüksége, aki a politikában bizonyítja be erejét, mert ilyeneket megismertünk már a Bratianuk személyében is. Az országnak most egy olyan vaskézre van szüksége, amely ki tudja irtani a korrupciót, el tudja végtetni azt a sziszifuszi munkát, amely biztosítja azt, hogy széles ez országban az államnak járó és az államot megillető, minden egyes lej oda folyjon be, ahova rendeltetése szól: az államkasszába. Ha Argetoianu meg tud birkózni a korrupció ezerfeji és millió csapó lengető Hydriájával, akkor ő lesz hosszú emberöltőben a legnagyobb államférfia ennek az országnak.

Ausztria és Németország hivatalosan is bejelentette, hogy lemond a vámunióról

Az Európa-bizottság nagyjelentőségű ülése — Vámunióról csak akkor lehet szó, ha ahhoz az összes európai államok csatlakoznak —

Dicsérik az osztrák és a német államférfiak politikai bölcsességét — Európának közös gazdasági platformra van szüksége

Genéből jelentik: Az Európa-bizottság ma délelőtt 11 órakor nyitotta meg ülését, melyen a távollévő Briand helyett Motta svájci delegátus elnökölt. Az ülés elején Schober emlékedt szözlásra, aki az európai-bizottság gazdasági ülésén felvetett kérdést fejtegette az új európai együttműködés szükségességéről. Megállapítja, hogy készül az európai Unio.

Európa nyugalma függ attól, hogy ne legyen vámunió

Az osztrák és német kormányok belátták, hogy a vámunióról csak akkor lehet szó, ha ahhoz az összes európai államok csatlakoznak. Éppen ezért, sem az osztrák, nem pedig a német kormány nem folytatja tevékenységét a közös vámunió megteremtése körül, mert belátta azt, hogy nagy nehézségek merültek fel. Most, miután nyíltan kimondotta, hogy úgy az osztrákok, mint a németek lemondtak a vámunió tervéről, reméli, hogy ezzel Európában ismét visszatér a nyugalom.

A nehéz gazdasági helyzet a bizalmatlanságnak köszönheti létét, éppen ezért Ausztria mindenkor hajlandó egy egységes Európa létrehozásában részt venni és vele együtt működni. Helyesli az angol javaslatot, mely a vámokat le akarja szállítani és a francia javaslatot, mely szintén vámkedvezményel akar az agrárállamokon segíteni. Ausztria a közeljövőben javaslatot terjeszt be az albizottságnak, mely javaslat egyúttal alapfeltétele is lesz a jövő Európa gazdasági együttműködésének.

Után Curtius szözlalt fel, aki megerősítette Schober szözlalt s bejelentette, hogy Németország is letett a vámunió tervéről. Bár az utóbbi időkben javulás mutatkozik Európa gazdasági helyzetében, mégis üdvösnek tartja, hogy a vámunió kérdését csak akkor vegyék ismét elő, ha abban Európa minden országa részt vesz. A vámunió ügyében a hágai bíróság szakvéleményét rövidesen ismerteti, bár ez

tisztán a kérdés jobb oldalával foglalkozik, a gyakorlati kivételre semmi gondot nem fordít. Most helyesnek tartja, ha úgy Ausztria, mint Németország a vámunió tervét elejti, de utat kell keresni arra, hogy Európában egy közös gazdasági platform létesüljön, hogy az inségből kivezessék a népeket. A gazdasági válságból kilábalni nagyon nehéz lesz, de jószándékkal rövidesen meg lehet csinálni.

Curtius után Flandin francia pénzügyminiszter kormánya nevében beszélt. Szerencsésnek találja Schober és Curtiusnak a vámunió kérdésében tett megoklását. Grandi szintén dicséri Schober és Curtius politikai bölcsességét, hogy lemondanak a vámunió kérdéséről, mely szerinte jó hangulatot fog kelteni Európában. Utolsónak a cseh Krofta szözlalt fel, aki Csehszlovákia nevében bejelenti, hogy megelégedéssel veszi tudomásul az osztrák és német államfők nyilatkozatát és a délelőtti ülés ezzel véget ért.

Litvinov orosz szovjet-delegátus nagyjelentőségű beszéde

Az Európa-bizottság délutáni ülésén a koordinációs javaslat fölötti vita során elsőnek Tevük Rüdzi bey török külügyminiszter emelkedett szözlásra, aki azt javasolta, hogy a koordinációs bizottság javaslatát juttassák el az egyes államok kormányaihoz, hogy azok azt a parlament elé terjeszthessék.

Lord Robert Cecil az angol nép szerencsekívánatát tolmácsolja

Lord Robert Cecil a német és osztrák delegátusoknak a vámunióról tett közléseiben igazi tett bizonyítékát látja Európa békéjének szempontjából és szívélyesen köszönti a két nemzetet, valamint az angol nép szerencsekívánatát tolmácsolja azoknak. Litvinov orosz külügyi népbiztos hazája panaszait sorolja fel a hivatalos Páneurópa politikával kapcsolatban. Foglalkozik az agrárállamok preferenciális szerződéseinek gondolatával és a gazdasági megnemtámadási p aktumokkal, majd pedig felteszi a kérdést, hogy el lehet-e képzelni, hogy Németország és Románia, vagy Németország és Magyarország között kötött szerződések állandók maradjanak, ha Németország a Szovjetet hasonlóképpen kezelné. Az utóbbi év kereskedelmi tárgyalásai a Szovjet kizárá-

sával történtek és ezt határozottan szovjetellenes politikának kell betudni. Annak ellenére, hogy Oroszországnak nincs szüksége senki segítségére, tiltakoznia kell egy olyan rendszer ellen, amely az európai szolidaritás jellege alatt háttérbe kíván szorítani egy államcsoportot.

A német-osztrák vámunió elejtéséről szóló vita a várakozásokkal ellentétben, rendkívül szívélyes hangulatban folyt le. A megbeszélések hangulatát legjobban jellemzi Flandin francia finomsággal felépített beszédének az a része, amelyben kijelentette, hogy Schober és Curtius nyilatkozatával a „malaise” (barátságtalan hangulat) eloszlottnak tekinthető. Hangsúlyozta, hogy Schober és Curtius rendkívül szerencsésen formulázta meg beszédét.

Genében barátságos a hangulat

Ez a barátságos hangulat csak Schober és Curtius nyilatkozata után nyilvánult meg és általános a vélemény, hogy a Népszövetség fennállása óta még nem folyt le Genében olyan ülés, amely ennyi egyetértő és szívélyes felszözlalás hangzott volna el. A német és osztrák delegátusok egyébként kijelentették, hogy az elkövetkezendő fontos tárgyalásokon, amelyek egy, a vámuniót helyettesítő más külkereskedelmi alakulatról lesz szó, Németország és Ausztria továbbra is együtt fog haladni

Argetoianu megkezdte az adóleépítést

Erdekes rendelet érkezett az aradi prefekturára — Jogszerűen szedtek adókat a községek. — „Az adózó polgár alig tudja fizetni a törvényes adókat,“ — állapítja meg a pénzügyminiszter

Az aradmegyei prefekturára ma rendkívül érdekes belügyminiszteri körrendelet érkezett. A rendelet megállapítja, hogy az országban több helyen is olyan adókat vetnek ki az állampolgároknak, amelyeket semmiféle törvény nem ír elő. Így például az 1929-es, a helyi kormányzatokról szóló törvény 430-ik paragrafusa módosít ad arra, hogy abban az esetben, ha a községek bevételeiből nem tudják fedezni rendes kiadásait, úgy időlegesen úgynevezett „cota adicionalat“ vessenek ki, amelyeknek összege azonban nem haladhatja meg azon bevételek összegét, amelyeket az egyenes adókról szóló törvény 72-ik paragrafusa állapít meg.

Utólag aztán a Monitorul Oficial 1931 január 29-iki számában megjelent törvény engedélyezte azt, hogy a „cota adicionalat“ az egyenes adótörvény 72-ik paragrafusaiban előírt jövedelmeknek nem ötven, hanem kétszáz százaléka legyen. Ezt a rendelkezést azonban a Monitorul Oficial 1931 július 15-iki számában megjelent törvény hatályon kívül helyezte, úgy hogy a községek ismét csak 50 százalékos „cota adicionalat“ vehettek ki.

A belügyminiszteri körrendelet megállapítja, hogy Erdély és Bánát számos községében a fenti módosítás ellenére még mindig kétszáz százalékos „cota adicionalat“ vesznek. A községek pedig, mondja a miniszterium, a „cota adicionalat“ nem a rendes és feltétlenül szükséges kiadások fedezésére használják fel, hanem ezeket az összegeket olyan célokra fordítják, amelyekre bátran luxusnak lehet nevezni. A rendelet kifejezi, hogy a mai viszonyok között az adózó polgár alig tudja kifizetni azokat az adókat, amelyeket a törvények előírnak, nem hogy még törvénytelenül és jogszerűen inkasszált adókat is fizetni tudna. Éppen ezért a miniszterium utasítja a prefekturát, hogy legyen gondja arra, hogy a községek ne vethessenek

Nyugalomba megy Szudy Elemér magyar sajtófőnök

Utódja Hlatky Endre dr. miniszteri tanácsos, volt nagyváradi ujságíró

Budapesti jelentés számol be arról, hogy Szudy Elemér megvált a magyar miniszterelnökségen viselt sajtófőnöki állásától, nyugalomba vonul és helyét dr. Hlatky Endre foglalja el. Legutóbbi lapszámunkban írtunk a Szudy Elemérről és kitérünk a magyar sajtófőnök aradi vonatkozásairól. Szudy egészségi állapotát a nagy, szinte emberfeletti munka az utóbbi időkben súlyosan megviselte és már régebben készült arra, hogy nyugalomba vonuljon. Most, hogy kormányváltás történt Magyarországon, elérkezettnek látta az időt régi tervének megvalósítására. A kiváló író és hírlapíró nemcsak volt felelősnek és munkatársainak, hanem az egész sajtó szeretetét vízi magával nyugalombavonulása alkalmával.

Hlatky Endre dr., az új magyar sajtófőnök régi, kipróbált tisztviselője a magyar miniszterelnökségnek. Nagyváradról került a magyar fővárosba és a miniszterelnökség sajtóosztályában nyert beosztást. Angyán Béla dr. sajtófőnökségének idején ő lett Szudy Elemérnek, a sajtófőnök helyettesének jobbkeze. Széleskörű tudásának és fáradságot nem ismerő agitálásának tudható be, hogy amikor Bethlen István gróf, az egykori magyar miniszterelnök titkárt keresett, dr. Hlatky Endrére esett a választása. Éveken át töltötte be nehéz és felelősségteljes állását mint a miniszterelnökség titkára s ebben a pozícióban sok barátot szerzett magának előzékeny, megnyerő modorával.

Most, hogy Szudy Elemér, ez a kiváló férfi, a magyar sajtó legnagyobb sainátára nyugalomba vonul, nem is eshetett volna más, mint dr. Hlatky Endrére.

ki a polgárságra ilyen adókat és felhívja a prefektus figyelmét arra, hogy a községek elkészítendő költségvetését főleg ebből a szempontból bírálja felül.

A miniszterium gondol arra is, hogy a hasonló adók eltörlése által ne boruljon fel a köz-

A jugoszláv király kiáltványa népéhez

Az új alkotmány szövege — Mindenki lakása szent — A hivatalok a polgárokért vannak — A véleménynyilvánítás szabadsága

Az uralkodó köteles megesküdni az új alkotmányra

Belgrádból jelentik: Zsitkovits miniszterelnök ma délelőtt megjelent Sándor király előtt és benyújtotta lemondását. A király a lemondást elfogadta és újból Zsitkovitsot bizta meg kormányalakítással. A miniszterelnök délelőtt fogadta a sajtó képviselőit s kijelentette, hogy az új kormány összetétele nem változik. Az új kormány ma délután letette az esküt.

Sándor király a következő kiáltványt intézte az országhoz:

Kedves Népemhez!

Szent kötelességem, megóvni a nemzeti egységet és az állami integritást, ugyanez a kormány legfőbb hivatása. Ez volt főfeladata és irányelve annak a kormányzásnak, amelyet 1929 január 6-án léptettem életbe. Akkori szótomban nyíltan rámutattam kedvelt népem előtt a hazaszeretettől vezéreltetve mindazokra a nehézségekre és veszedelmekre, amelyekben a nemzeti élet és az állami integritás forog.

Ezek a nehézségek olyan nagyok voltak és a veszedelmek olyan komolyak, hogy minden igaz hazafit mély szomorúsággal töltöttek el és a nép lelkét felzavarták. Mindenki, az egész nép felismerte a bajok okát, tudatára ébredt a veszedelem nagyságának, tehát a legnagyobb bizalommal és megértéssel fogadta elhatározásomat. Az egységes nemzeti öntudat és a józan ítélőképesség, amely a mi népünket régi időktől fogva kitünteti, történelmünknek ebben a sorsdöntő órájában is kiállotta a tűzpróbát.

Népem szeretetébe és erkölcsi erejébe vettem bizalmam szilárd támaszt nyújtott nekem

Az új jugoszláv alkotmány

A királyi manifesztum után, amelyet ma országszerte kihirdettek és falragaszokon is tudattak a néppel, következik az alkotmány szövege: I. Sándor, Isten kegyelméből és a Nép akaratából Jugoszlávia királya, ezennel előírja és kihirdeti a jugoszláv királyság alkotmányát.

Ezekkel a szavakkal kezdődik az alkotmány, amely 132 cikket tartalmaz.

Demokratikus intézkedések

Általában a szabadelvűség és demokrácia elvei nyilatkoznak meg benne, noha vannak olyan intézkedések is, amelyek korlátozzák a polgárok személyes szabadságát. Kimondja az alkotmány, hogy a jugoszláv királyság örökletes alkotmányos monarchia, amelynek cimere és zászlaja marad a régi. Az államnyelv a szerb, a horvát és a szlovén. A törvény előtt minden polgár egyenlő. Az állampolgárság az egész királyság területén egy és ugyanaz. Nincsenek nemességi jogok és kiváltságok. Az alkotmány mindenkinek biztosítja személyes szabadságát. Törvényes bírói ítélet nélkül — a törvényben foglalt esetek kivételével — senkit sem lehet személyes szabadságától megfosztani, vagy felelősségre vonni. Egyetlen polgárt sem szabad az országból elűldözni, egyik helyről a másikra erőszakkal kényszeríteni, vagy internálni, csak olyan esetekben, amelyeket a törvények határozottan rendelkeznek. Mindenkinél érinthetetlen és szent a lakása, csak bírói ítélet alapján szabad házkutatást tartani, vagy olyan esetekben, amelyek a törvény előír.

ségek költségvetésének az egyensúlya és ezért elrendeli, hogy a prefektura törölje a községi költségvetésekből az összes személyi kiadásokat és semmisítse meg azokat a fizetésemeléseket, amelyeket az utóbbi négy hónapban jogszerűen hajtottak végre. A körrendelet vételéről és végrehajtásáról jelentést kér a miniszterium.

Argetoianu körrendelete minden bizonyítással egyetemesen képezi annak a politikának, amellyel a lehetőséghez képest tehermentesíteni igyekeznek a legkülönfélébb adók tömkelege alatt nyögő polgárságot.

minden törekvésben, amely országom viszonyainak konszolidálására irányult. Büszke és boldog vagyok, hogy kedvelt népem megértett engem és egyhanguan támogatott akaratának nyilvánításával, elhatározásaimnak megvalósításában.

Ennek a nagy és széles erkölcsi támogatásnak alapján, amelyért én köszönetemet és elismerésemet fejezem ki kedvelt népem iránt, sikerült aránylag rövid idő alatt minden nagy, nemzeti és állami feladatot elvégezni és lerakni az egészséges államélet biztos talapzatait. A jugoszláv nép lelkének és nemzeti érzésének teljes melegségével segített végrehajtani a nagy művet, amely az erőteljes fellendülés és a nagy, nemzeti jövő biztos záloga.

Erősen él bennem az a meggyőződés, hogy ennek a munkának elért eredményei, a nemzeti öntudat egészséges érzése és a nép érettsége megengedik, hogy áttérjünk a végleges államszervezéshez, azoknak az állami intézményeknek és állami szerveknek megalapozásához, amelyek legjobban felelnek meg a nemzet követelményeinek és az állam érdekeinek.

Elhatároztam tehát, hogy szélesebb alapokra fektetem a nemzeti és állami politikai megvalósítását, a néppel való közvetlen együttműködés alapján. Istenbe vetett bizalommal és a jugoszláv királyság boldog jövőjének hitében ezennel kibocsátom a jugoszláv királyság új alkotmányát. Belgrad, 1931. szeptember 3.

I. Sándor.

Az alkotmány biztosítja a szabad vallásgyakorlatot, minden vallás egyenlő a törvény előtt. A törvények keretei között minden polgár szabadon nyilváníthatja véleményét szóban, írásban, ábrázolásban vagy más alkalmas módon. A törvények határai között minden polgárnak szabad gyülekezési, egyesülési és véleménynyilvánítási joga van, de tilos egyesületeket alakítani felekezeti, faji vagy vallási alapon, pártcélokra vagy a testi gyakorlatok céljaira. Az állami iskolákon kívüli magániskolák is működhetnek. A levéltitok szent, ugyancsak a táviró és telefon titka is. Az állampolgárok káraért, ha azt az állami intézmények okozták, az államkincstár felelős. Minden hivatal a polgárokért van, tehát a törvényes feltételeknek megfelelően minden polgár számára hozzáférhető. A magántulajdon szentségét az alkotmány a törvény oltalma alá helyezi. A társadalmi ellentétek kiküszöbölése céljából az államhatalom a polgárok minden rétege között igazságot fog szolgáltatni.

A parlament összetétele

A törvényhozó hatalmat a király és a népképviselő együttesen gyakorolja. A népképviselőt a szenátusból és a kamarából áll. A király a kormányzási hatalmat felelős miniszterek útján az alkotmány keretei között gyakorolja.

A törvényhozó testületeket a király rendes és rendkívüli ülésszakokra hívja össze, amelyet trónbeszéddel nyit meg. Joga van a királynak a népképviselőket a törvényes határidő lejártá előtt felszólítani.

Agyonlőtte magát egy gimnázista Aradon

Két tárgyból elbukott a pótvizsgán — Tragédia a pincében — Az apa felfedezi az öngyilkosságot — „Segit anyám, ne hagyj meghalni..” —
A szerencsétlen diák a műtőasztalon szenvedett ki

A szülők és a gimnázium igazgatója nyilatkoznak a tragédiáról

Phendler István hatodik gimnázista, a Moise Nicoara főgimnázium tanulója volt. Nem tudni miért, de a fiatal fiú, aki azelőtt jó közepes tanuló volt, az elmúlt iskolai év vége felé teljesen elhanyagolta tanulmányait és rendetlenül járt az órákra is. Így történt azután, hogy Phendler Istvánt az év végén megbuktatták latinból és számtanból. Ugylátszik azonban, hogy a fiú a vakációt nem arra használta fel, hogy a javítóvizsgára készüljön, mert a keddi javítóvizsgán újból elbukott osztályvisméltésre.

A különben nagyon érzékeny fiút bántotta bukása és otthon azt mondta szüleinek, hogy a vizsgája jól sikerült s hogy gyanut ne keltsen, még arról is beszélt, hogy pénteken hetedik osztályos könyveket fog vásárolni. Azonban ekkorra már Phendler István mindennel leszámolt, mert a jelek arra mutatnak, hogy a fiatal diák már előre készült az öngyilkosságra.

Az utolsó bucsu

Valahonnan revolvert szerzett, melyet 7 golyóra töltött meg. Ma reggel nőt sem sejtő szüleitől azzal bucsuzott, hogy az iskolába megy és még autóbusz-költségre is kért pénzt, habár nagyon jól tudta, hogy erre már többé nem lesz szüksége. Miután az emeletre lement, az uccára vezető ajtót tágasan kinyitotta, hogy az utána jövő apja lássa, hogy ő már rég eltávozott az iskolába. Ezután lement a pincébe, ahol letette könyveit a földre, ráült, hátát nekitámasztotta a falnak és elsütötte a mellének irányzott revolvert.

A golyó teljesen keresztülment a szerencsétlen fiatalember mellén és pontosan középen átütötte a szívet, amelyből vastag sugárban folyni kezdett a vér. Phendler István nem halt meg azonnal és nem vesztette el az eszméletét, hanem borzalmasan vérző sebével a kijárat felé tántorgott és ott összeesett. Itt találtak később rá és azonnal bevitték a kórházba, de már nem lehetett rajta segíteni, a műtőasztalon meghalt.

Az Aradi Közlöny munkatársá a déli órákban felkereste a lesújtott szülőket az állomás épületében lévő lakásukon, hogy magyarázatot kaphasson a tragédia részleteiről és annak indító okáról.

Felfedezik az öngyilkosságot

— Szerencsétlen kisfiam öngyilkossága nagyon megrendített, még most sem tudom gondolataimat rendbeszedni — mondotta az apa. — Ma reggel Pista negyed hétkor indult el az iskolába. Nagyon korán kellett indulnia, mert a Moise Nicoara gimnázium messze van. Indulása előtt 12 lejt kért autóbusz-költségre, könyveit hána alá vette és elment. Fél óra múlva én is indultam, hogy a hivatalba bemenjek. Amint a lépcsőkön lementem és az uccára ki akartam lépni, a pincéből Jiörgést hallottam. Azonnal le-siettem és a nagy sötétségben csak egy alakot láttam feküdni. Lehajoltam hozzá és egy revolver akadt a kezembé. Hirtelen átláttam a helyzetet, hogy öngyilkosság történt. Lélekszakadva rohantam fel a lépcsőn s a postáról telefonáltam a rendőrségre, melynek érkezését a kapuban vártam meg.

— Iszonyu érzésem volt, mikor megláttam, hogy az én kisfiam lett öngyilkos és elsőnek én találtam rá anélkül, hogy felismertem volna. Mint egy örült szaladtam hozzá, azonnal autótaxiba ültünk és a legnagyobb sebességgel mentünk a kórházba. Utközben Pista magához tért és szivszaggató hangon kiáltozta: *segíts anyám, ne hagyj meghalni... s aztán ismét elvesztette az eszméletét.*

— Sajnos, későn érkezünk a kórházba — folytatta az apa. — Mikor szerencsétlen fiamat a műtőasztalra tették, meghalt s az orvos urak csak a halál okát állapíthatták már meg. Éppen szíven lőtte magát a revolverrel...

— Honnan szerezte Pista a revolvert? — felfedeztük

— Fogalmam sincs róla. Én nem tartok revolvert a házamban, biztosan valamelyik barátjától kapta, vagy vette.

— Levelet nem hagyott hátra, mely megmagyarázná öngyilkosságának az okát?

— Nem. Semmit sem találtunk nála, csak a könyveit. Én azonban rögtön sejtettem az okot és sejtelmem igaznak bizonyult. Pista hatodik gimnáziumba járt és az év végén megbukott latinból és számtanból. Egész nyáron éjjel-nappal tanult pótvizsgára, de kedden a pótvizsgán is elbukott. Itthon mi nem tudtunk semmit, mert kedden Pista azzal jött haza az iskolából, hogy a pótvizsgája sikerült. Tegnap este még arról beszélt, hogy pénteken hetedik könyvet vásárol egy barátjától, amihez én beleegyezésemet adtam.

— Egész este nagyon vidám hangulatban volt. Ki is sejtette volna, hogy ő már leszámolt mindennel. Amikor a kórházban meghalt, azonnal átvillant az agyamban Pista pótvizsgája. Telefonon megkérdeztem Crisan igazgató urat, aki felvilágosított, hogy Pista a pótvizsgán is elbukott, osztályvisméltésre. Szegény édesanyja majd megőrül fájdalomában...

— Szerencsétlen kisfiam sokszor mondotta a nyáron osztálytársainak, hogy ha megbukik

WIENER MESSERE igazolványok és vasuti jegyek Sándor Ferenc nemzetközi menetjegyjirodájában.

a pótvizsgán, agyonlővi magát. De ki hitte volna, hogy ennyire szívére veszi a dolgot. Mi csak egy éve lakunk Aradon. Déváról jöttünk és ott Pista, ha nem is volt eminens tanuló, de sohasem bukott meg. Nem tudom, mi történt vele ebben az évben.

Délután felkerestük Crisan Ascaniut, a Moise Nicoara igazgatóját és számtantanárját, akit láthatólag nagyon megviselt a kis diákiának tragédiája és szeretettel beszélt a mindig példás magaviseletű Pistáról.

Nyilatkozik a liceum igazgatója

— Szegény Pista egy kissé gyenge tanuló volt, de különösen az utolsó negyedévben sokat hiányzott. Sajnos, a szülei erről nem tudtak semmit. Azt gondolták, hogy fiuk itt van az iskolában. Ki tudja, milyen társaságba keveredett. A pótvizsgára is teljesen készületlenül jött fel és még a minimális követelményeknek sem tudott megfelelni.

A gimnázium aulájában a diákok csoportokba verődve állnak és riadtan tárgyalják szerencsétlen társuk végzetes tettét. Egyiknek-másiknak ott ég a szemében a tragédia nyitja, de nem szól egyikőjük sem s kérdezősködésünkre összeszorítják ajkukat és elmennek...

Phendler Pistát már nem érdeklik a részletek. Átlőtt szívvel, sápadtan fekszik a felső temető halottas kamrájában, ahonnan holnap délután hat órákor fogják örök nyugalomra helyezni.

A Vatikán ellene van a naptárreformnak

még ha az egész világ könnyebbé is lenne

Az új tervezet szerint egy év 13 hónapból, egy hónap 28 nappól állana — A Szentszék univerzális zsinat összehívását ajánlja a naptárügyben — Az anyaszentegyház tradícióját nem lehet feledni

Rómából jelentik: Ismeretes, hogy a Népszövetség titkársága új naptárreformot akar létesíteni. Az új naptár szerint az év 13 hónapból állana és egy hónap 28 nappól. A főtítkárság a naptárreform-tervezetet megküldte a Vatikánnak, amely ma az Osservatore Ro-

mano-ban adta meg a választ. Az OSK szerint a Szentszék abban az esetben is ellene volna az új naptervezetnek, ha az az egész világ könnyebbé is lenne. Az anyaszentegyház tradícióját csak abban az esetben tudná feladni, ha egy univerzális zsinatot hívnának össze, ahol a naptárreformot megtárgyalják.

Lillafüred havonta kétszáz ezer pengőjébe került a magyar kormánynak

Október elsejével bezárják a sok vitára okot adó fürdőt — Nem jelentkezik bérlő, aki bérbé venné az államtól

Budapestről jelentik: A földmivelésügyi minisztériumban napok óta tárgyalások folynak, amelyeknek eredményét ma tették közzé. A tárgyalások anyagát Lillafüred problémáját képezte. Ez a magyar üdülőhely szinte tengeri kigyóivá vált a magyar politikának és a Bethlen-kabinet kormányzása alatt a parlamenttől kezdve a kabinétek egyfelvonásos darabjaiig mindenütt szóba került.

A vita tárgyát — mint ismeretes — az képezte, hogy van-e Lillafüred talaja alatt meleg forrás és hogy érdemes-e százezreket ölni ebbe az üdülőhelybe: vajon vissza fogja-e fizetni Lillafüred a beléje fektetett hatalmas összegeket. Az ellenzék természetesen éles támadást intézett a kormány ellen azon a címen, hogy sokkal hasznosabb célokra is fordíthatná a Lillafüredre elköltött összegeket. A kormány az építkezések megkezdése előtt kikérte a geológusok véleményét, akik szinte egyöntetűen azt állították, hogy Lillafüreden nem található meleg forrás. Egyedül állott véleményével a geológiai intézet igazgatója, aki kitarított emellett, hogy folytatni kell az ásásokat, mivel azok föltétlenül eredményre fognak vezetni. Ennek a véleménynek az alapján indította meg aztán a Bethlen-kormány az építkezéseket, hogy megnyissa a közönség előtt Lillafüredet és hogy európai hírű üdülőhelyet varázsoljon belőle.

A hozzáfűzött reményeket azonban Lillafüred nem váltotta be. A hivatalos kimutatás szerint ugyanis a magyar állam eddig kétszáz ezer pengőt fizetett rá havonta Lillafüredre. A földmivelésügyi minisztériumban most tehát arról folytak a tárgya-

lások, hogy mi is történjék az előző kormánynak ezzel a kedvenc gyermekével a takarékoság elkövetkezendő korszakában. A tárgyalások eredményeképpen elhatározták, hogy október elsejétől bezárják Lillafüredet, amely annak idején annyi politikai vitára adott alkalmat. A földmivelésügyi minisztériumban szó van arról, hogy a fürdőt bérbé adják, azonban bérlő eddig még nem jelentkezett.

Ausztriának van pénze — de nem Ausztriában

„Rimenteti” összegek a csödbe jutott Amstel bankban

Bécsből jelentik: A Wiener Allgemeine Zeitung ma folytatólag közli az Amstel bank osztrák hitelezőinek névsorát és megállapítja, hogy van még Ausztriának pénze, — de nem Ausztriában. A hitelezők listájában az Osztrák Nemzeti Bank egy millió dollárral, a Creditanstalt 908 ezer dollárral, a Rothschild-bank 98 ezer hollandi forinttal, 215 ezer dollárral és 221 ezer angol fonttal szerepel. Ezenkívül számos osztrák magánhitelezője van a kényszer-egyezséget kért banknak, akiknek a követelése több, mint egy fél millió dollárt tesz ki. A Wiener Allgemeine Zeitung leszögezi, hogy az adóbüntetések nem fogják a tőke kicsempesítését megállítani és azt ajánlja, hogy az adóbüntetés helyett sokkal helyesebb volna német mintára az adóamnesztia bevezetése.

Az aradi Bozic György találkozása Gaetannal a doftanai fegyházban

Gyilkosság a fegyházban — Eltűntetett holttest

Doftana... Ennek a néhány betűnek ugyanolyan komor a jelentése, mint volt egykor Illaváé vagy a szegedi Csillagbörtöné. Csak a nehéz rabok kerülnek ide. Romániának ebbe a fegyházába s a legkisebb büntetés, amelyért az elítéltet ideszállítják, tíz évi fegyház. Itt volt Bozic György, itt élt le életéből hét sulyos évet, abból a tizből, amelyre elítéltek, de amelyből amnesztia útján háromat elengedtek. Büntetésének két utolsó napiát itt töltötte az aradi ügyészség fegyházában, a doftanai pár ezer nap után, hogy az államot ne terhelje annak a gondja, hogyan szállítsa Bozic Györgyöt, mint szabad embert, illetőségi helyére, a távoli Aradra.

A haja hófehér, arcának van valami pergamentsárgás színe és nyoma sem látszik rajta a hajdani erőnek, amely bilincseket tört szét az aradi rendőrségen. Ma ötvenkétéves Bozic György, a doftanai fogoly és életének egy negyedrészt börtönben élte le.

Amikor kilép a fogház kapuján, egy pillanatra körülnéz. Megnézi a parton épült házakat, a Marost, a jövés-menést, az Életet s mielőtt elindult haza, otthona felé, ahol felesége és gyermekei vannak, elmondja doftanai emlékeit:

Ahol a legszánandóbb munkások dolgoznak

— Ugyenők voltam, alig kerestem, a családom éhezett és ekkor határoztam el magamat az első betörésre. Amikor elfogtak, olyan lopásokat is rámfogtak, amelyeket soha nem követtem el. Ekkor megszöktem. Utána jöttek újabb lopások és betörések, amelyekért összabüntetésként tíz évre ítéltek el a nagyváradi törvényszék. Innen szállítottak le Doftanára.

Már a nevéből is megborzongtam. Pedig nem olyan, mint ahogyan elképzeltem. A rabok szabadon mozognak, a fogházban ebben senki sem gátolja őket. Aki akar, dolgozik, aki nem akar, az tétlenül lézeng az napokat, fekszik vagy alszik. De természetesen ennek az ellátása csupán az, amit a fogház ad. Hetenként kétszer kenyér és azután az az üres leves, a bors, minden nap, végeszakítás nélkül.

Aki dolgozik és valami pénzt keres, az külön jobb élelmézésről gondoskodhat a saját részére. Mert dolgozni érdemes. Csinálnak a rabok mindenfélét, sakkot, kártyát, kazetákat, játékokat, amelyeket én is gyártottam s amelyből keresni lehet annyit, hogy rendesen lehet étkezni.

Bár vannak olyanok is, akik a külvilággal jó összeköttetések révén érintkeznek s ezek havonként tizenötezer lejt is kereshetnek. Ilyenek persze a fegyház 260 lakója közül talán csak hárman vannak. De az átlagos kereset havonként kétezer lejtől az előbb említett tizenötezer lejtig terjed. A havi tizezer lejes jövedelmek már nem ritkák és ennyit keres Gaetan is, a kalapácsos merénylő.

A pénz ördöge még „ott” is kisért

Gaetan tíz évi fegyházra ítéltek el, amiért *Leonida* asszonyt kalapáccsal felbevágta. Elegánsan, parfümösen érkezett Doftanára és ma már ő is ugyanolyan szürke, csendes ember, mint a többi rabtársa. Azonban vállalkozó szellem. Famunkákat vállalt amelyeket negyven lejes órabér mellett még szegényebb rabnak ad ki. Ő is jól jár, mert keres havonként tizezer lejt, azok is jól járnak, mert naponként a száz lejük biztosítva van.

Gaetan pedig takarékos és ha kiszabadul, bizonyára tekintélyes összeg fog rendelkezésére állni. De aki nem dolgozik, annak keservebb a helyzete. Ezzel magyarázható az a gyilkosság, amely 1927-ben játszódott le a fegyház falai között. Egy cigány rabnak kétezer leje volt, amelyet állandóan magánál hordott. A fegyház igazgatósága ugyanis nem veszi el a pénzt a raboktól, azok egész vagyonaikat állandóan maguknál hordhatják. Erre a kétezer lejre vetett szemet két másik rab. Felcsalták a cigányt cellájukba, ahol meggyilkolták, majd a holttestet felcincelték a padlásra, a

hol azt a padozatot borító mintegy félméternyi homokba ásták el.

Este keresték a cigányt, nem találták, a fegyházban azt gondolták róla, hogy külső munkán volt, onnan esetleg megszökött, nem keresték tovább. Két hónap múlva a fegyőrök valamit kerestek a padlásra és a velük levő kutya ásta ki ekkor a holttestet a homokból. Megindult a vizsgálat, az egyik rabnál megtalálták a cigány dohánytárcáját, azt elitelték tíz évre, társát azonban bizonyítékok hiányában felmentették.

A szabad ember dolgozni akar

Mert azért borzasztó annyi romlott lelkű emberrel összezárva lenni. Én is betörő voltam, de külön cellát kértem magamnak, ott aludtam, csak hogy ne kelljen a többiekkel együtt lennem. Mert pap, ha minden három hónapban egyszer keresi fel a fegyházat és látja el lelki vigasszal a fegyenceket. Természetesen ebben a környezetben még az is el-

Az aradi középiskolákba alig iratkoznak be

A falvakban nincs pénz könyvekre és tandijra — A városi diákok nagy tömegekben lepik el az iskolákat — A túlszűfolttság miatt a középiskolák vezetői kénytelenek megrostálni a jelentkezőket

Crisan Ascaniu és Suciu Vazul igazgatók nyilatkozata

A mai napon az aradi középiskolákban befejezést nyertek a felvételi és a javítóvizsgálatok. Sok reménykedő, igyekvő diák sorsát pecsételték meg a mai napon, az egyiknek pályája egészen más irányba terelődött, nem vették fel a Liceumba, ahol a létszám maximális, így csak az ötödik elemibe mehet, más hol nincs helye. A másik megbukott a javítóvizsgán, visszavetették egy évvel, egy évvel később kerül ki az életbe, vigasztalódik, talán még haszna lesz belőle. A falvakból ilyenkor szokott megindulni a vidéki diákok áradata a középiskolák felé. Azonban az idén olyan hírek terjedtek el városszerte, hogy nagyon megcsappant a vidékről beözönlő diákság száma. A falu ma mondanunk sem kell, sokkal szegényebb, sokkal nagyobb pénzügyben van, mint valaha és így természetes, hogy a szegény gazdálkodók, akik a legminimálisabb áron tudják csak gyermekeiket értékesíteni, nem adhatják iskolába gyermekeiket. Felkerestük ezekkel a hírekkel kapcsolatban Suciu Vazult, a felsőkereskedelmi iskola igazgatóját és Crisan Ascaniut, a Moise Nicoara igazgatóját, akik az alábbiakban világították meg az induló iskolai év kialakuló viszonyait.

— A felsőkereskedelmi iskolában még nem zártuk le a beiratásokat, — mondotta Suciu igazgató — de az eddigi eredményekből is látható, hogy az idén is ugyanaz a létszámunk lesz, mint tavaly volt. Igaz ugyan, hogy az első osztályban, ahol eddig a legtöbb növendék volt, az idén sokkal kevesebben iratkoztak be, azonban ennek nem a faluról bejáró növendékek létszámának csökkenése az oka, hanem talán inkább az, hogy a gimnáziumokban ismét négy alsó osztály van az új tanterv szerint és így a harmadik liceumból nem jönnek hozzánk a növendékek, hanem tovább mennek a negyedikbe. Különben lényeges csökkenést nem mutathatunk fel, sőt talán még nagyobb létszámra is számíthatunk az idén, mint az utóbbi években.

Crisan Ascaniu, a Moise Nicoara liceum igazgatója a következőket mondotta:

— Tény az, hogy a vidéki növendékek száma nagyon megcsappant, hiszen a földműves, aki 140 lejt kap egy métermázsza buzáért, nem is gondolhat arra, hogy iskoláztassa a fiát. Ezzel szemben azonban a városi növendékek száma feltűnően megsaporodott, ugyanarra, hogy kénytelenek voltunk a felvételi vizsgálatoknál az 5.5-nél kevesebb osztály-

Tátrai Kornélia

a neves hangversenyénekesnő

és külföldön kiváló eredménnyel diplomált énektanár és zongora pedagógus a tanítást csoportokban és egyenként megkezdi. — Egyéni módszer abszolút bel-cantó, kiváló légzési technika. Mérsékelt honorárium.

Jelentkezések: Calea Banatului 1. (volt Asziasos Sándor-uca 1. szám)

romlik, aki pedig talán lelkileg még meg volna menthető...

Én gyermekjátékokat csináltam, abból szerzem egy kis pénzt. Ebből akarom magamat és családomat fentartani, dolgozni akarok. Talán sikerülni fog ezekből a játékokból megélnem itthon is...

Öszülő fejét végigsimítja a volt doftanai fogoly, aki fáradtan, megrokkánva indul neki a szabadságnak. Dolgozni akarással, amelynél csak az a féltő, hogy beleütközik a társadalom kínai falába és semmivé foszlik.

Mert a doftanai fegyház csak néhelen engedi el áldozatait...

zatot kapott növendékeket kiostáltni. A Iosif Vulcan gimnáziumban is nagyon meg kellett szigorítani a felvételi vizsgálatot, mert a maximális létszámot jóval túrháladta a jelentkezők száma. Nálunk 141 tanuló jelentkezett az első osztályba felvételi vizsgálatra, míg a maximális létszám nem haladhatja meg a 90-et. Így több mint 50 diákot kellett elutasítanunk, akik bizony csak az ötödik elemibe mehetnek Aradon, vagy ha római katolikusok, a katolikus főgimnáziumba, amely most kapott nyilvánossági jogot.

— Az új tanterv szerint négy alsó osztály van a liceumokban és gimnáziumokban, tehát akik most negyedikbe kerültek, már nyolc osztály után fognak érettségizni, jelenleg azonban még meg van a hét osztály, úgy, hogy kétféle tanterv szerint tanítunk ebben az évben: az alsó négy osztályban az új tanterv alapján, míg a felső háromban a régi szerint. A vidéki tanulók elmaradása nem okoz nekünk semmi aggodalmat, hiszen a létszám így is maximális lesz.

Véres szerelmi tragédia három áldozattal

Egy szerelmes diák bosszúja

Slatináról jelentik: Nagy feltűnést keltő, véres szerelmi dráma játszódott le az éjszaka folyamán Slatinán. Preda Mária 20 éves slatinai urileány már huzamosabb ideje szerelmi viszonyt tartott fenn egy Calota Constantin nevű diákkal, aki a Kereskedelmi Akadémia növendéke. A bensőségteljes viszonyt azután mintegy két hónappal ezelőtt teljesen felforgatta egy Tautu Vazul nevű pénzügyi tisztviselő, aki szintén udvarolgatni kezdett Preda Mária felé. Emiatt a diák többször figyelmeztette a pénzügyi tisztviselőt, de az hajthatatlan maradt és kijelentette, hogy addig nem nyugszik, míg a leány nem lesz a felesége. Ez annyira elkésztette a diákot, hogy megfogadta, hogy bosszút áll Tautu-ron.

Az éjszaka folyamán azután véletlenül összetalálkoztak a város végében lévő ligetben, ahol Calota Constantin rövid szóvájtás után előkapta revolverét és azzal többször a tisztviselőre lőtt, aki vértől borítva bukott a földre. A diák véres tettének elkövetése után nyomtalanul eltűnt. A leány, amikor értesült a történetéről, zsiroszódával megmérgezte magát. Ugy a leány, mint a tisztviselő élehalál között, a slatinai kórházban fekszenek. A tragikus szerelmi dráma az egész városban rendkívül nagy feltűnést keltett.

Cuza a költségvetést felülvizsgáló bizottságban

Felülvizsgálják a tárcák költségvetését.
Bucurestiből jelentik: A parlament költségvetési bizottsága ma összeült és mindjárt albizottságokat delegált az egyes tárcák költségvetéseinek felülvizsgálására. A népjóléti és munkügyi minisztérium büdzséjét felülvizsgáló bizottságban Cuza professor is részt vesz.

A Kolozsvári Mentő Sorsjáték legközelebbi húzásai

már 1931. szeptember 6. és 20-án
250.000, 100.000, 50.000 lejes főnyereményekkel.
Minden sorsjegy még 9 húzáson vesz részt. Főnyeremény 1.000.000 lej. Sorsjegyek mindenütt kaphatók. Postán is megrendelhetők 19 lej portóköltség hozzáadásával a főbizománysnál: **ECKSTEIN TIVADAR** Arad, Str. Vidra No. 1. és a Központi Sorsjegyirodánál Cluj, Str. Memorandului 16.

Megegyezés készül Aradváros és tisztviselői között a régen húzódó sokmillió perben

Szeptember végén a semmitőszék tárgyalja az ügyet — A döntés előtt Aradváros vezetősége hajlandó tárgyalásokba bocsátkozni a tisztviselőkkel —
Dr. Radu Cornel interimárbizottsági elnök érdekes nyilatkozata

Aradváros társadalmának széles köre kísérő élénk figyelemmel azt a pert, amelyen 52 városi tisztviselő indított a város vezetősége ellen. Amint az Aradi Közlöny olvasói tudják, ötvenkét városi tisztviselő azért indított egész per-lavinát a város nemzeti-parasztpárti vezetősége ellen, mert nem volt hajlandó elismerni még az Angel István dr. vezetésével működött városi tanács idején bekövetkezett előléptetések érvényét, ami az 1928. év januárjában történt. A sorozatos perek megindítását indokolta az a tény, hogy a bekövetkezett előléptetéseket a város akkori vezetősége, majd tanácsa elismerte és ennek megfelelőleg kellő összegeket is felvett a város 1928—29. évi költségvetésébe. Viszont Luta a Cornel dr. megtagadta az előléptetések elismerését. A temesvári tábla előtt, mint ismeretes, Gherman Dante dr. aradi ügyvéd képviselte az aradi városi tisztviselőket és a tábla helyi adva a fenti körülményekre való utalásnak, megítélte a tisztviselők követelését. Mind az ötvenkét tisztviselő megnyerte perét. A táblai határozatot Luta a Cornel dr. Aradváros nevében, a bucaresti-i Curtea de Casa-tie-hoz felebbezte meg, amely ez ügyben már három ízben is tárgyalást tűzött ki, de mindannyiszor elhalasztották a sokak által néhezavart döntést.

Tizenhatmillió lejes igényper

Az aradi városi tisztviselők ügye szeptember hó végén újra a Semmitőszék elé kerül és minden remény megvan rá, hogy ezután már nem nyer további elodázást a döntés. Eppen ez a körülmény teszi aktuálissá azoknak a véleményeknek az előtérbe kerülését, amelyek oly értelemben nyilatkoznak meg a tisztviselők körében, hogy talán a város jelenlegi vezetőségével meg lehetne találni azt a közös elvi alapot, amelyen már a semmitőszéki döntés előtt megegyezés jöhetne létre Aradváros és a jogukat kereső tisztviselői között. Ezt a helyzetet csak sürgetőleg befoiyásolja az a másik külön per-lavina, amelyet szinte ugyancsak a tisztviselők a Titulescu-féle drágasági pótléknak az 1921. költségvetési évi visszamenőleges megítélése érdekében indítottak és amelynek külön perköltségei ugyancsak a kétszáz ezer lejt közelítik meg. Ez a pert Istrate Micescu bucaresti-i ügyvéd vitte fel, egész a Semmitőszékig, amelynek döntése tehát mintegy tizenhatmillió lejt kifizetés igényper felett ítélt, amelyet pervesztés esetén egyszerre lesz kötelek kifizetni a város.

Az újra napirendre került probléma ügyében kérdést intéztünk Aradváros jelenlegi vezetőjéhez, Radu Cornel dr. interimár-bizottsági elnökhöz, aki kitünően ismeri már az egész kérdés-komplexumot és éppen ezért a lehető legóvatosabb módon adta meg nyilatkozatát.

— Ugy tudom, — mondotta Radu dr. — hogy az egykori előléptetések ügyében indított tisztviselői perek a város részéről máris megnyertnek tekinthetők, amennyiben létezik már a judikatúrának hasonló esetben hozott döntése. Így tehát csupán a Titulescu-féle drá-

gasági pótlékok megítélésének kérdése felett várható esetleges fordulat.

— Én minden elfogultságon felülmenak érzem magam — jelentette ki Radu dr. munkatársunk előtt — ebben az egész ügy-komplexumban, de hangsúlyozni kívánom, hogy itt is csak az a szempont jöhet számításba, amely mindenkor azt teszi bírálat tárgyává, hogy mi szolgál a város javára és a városi adminisztráció zavartalan munkateltetésének előnyére. Békét és harmónikus munkát akarok biztosítani elsősorban is a

Az aradi magyar színház sorsa

Az interimár-bizottság foglalkozik a kérdéssel Nem alakul meg az idén a színházi bizottság döntés előtt
SZENDREY MIHALY nyilatkozata

Pénteken délután dől el az aradi magyar színház sokat kommentált új bérletének ügye. Mind a mai napig a nagyközönség előtt nem állott világosan a helyzet: hogyan, ki, vagy kik fogják eldönteni az aradi magyarság fontos kérdését.

Az Aradi Közlöny munkatársa kérdést intézett ma Radu Cornel dr. interimár-bizottsági elnökhöz aziránt, hogy tulajdonképpen milyen normák szerint várható a péntek délutáni döntés esetleges megszületése és főleg: kik döntenek Arad magyarságát oly közelről érintő kérdés sorsa felett? Radu Cornel dr. ezúttal is előzékenyen állt az Aradi Közlöny nagy nyilvánosságának rendelkezésére és kijelentette, hogy amennyiben péntek délután tényleg megtörténik a döntés az aradi magyar színház bérlete felett, úgy azt minden bizonnyal az interimár-bizottság fogja meghozni, amelynek két kisebbségi tagját: Andry Lajos bárót és Adler Tibort már előbb megbízták azzal, hogy a valósághoz hiven győződjenek meg az aradi magyar közönség kívánságairól, hogy azt maradék nélkül képviselhessek az interimár-bizottság határozathozatala előtt.

Arra a kérdésünkre, hogy ez alkalommal külön a színházi bizottság véleményét nem óhajtja-e kikérni Aradváros vezetősége, azt a választ kaptuk, hogy ennek szükségét nem látják, sőt lehetséges az is, hogy az aradi magyar színészen ez évben minden külön színházi bizottság nélkül indul meg.

A döntés előtti napon beszélgetést folytattunk Szendrey Mihály aradi színházvezetővel, aki arról, hogy miként néz a színházi bérlet ügyének eldöntését megelőző napon a színház kialakulása elé, a következőképpen nyilatkozott:

— Mindenféle megoldást, ami a magyar színészet javára szolgál, tisztelettel és bizalommal veszek tudomásul — mondotta Szendrey igazgató — még ha az én igazgatásom ellen szól is, mert csak azt látom benne, hogy vannak még olyan lelkes emberek, akik törődnek a magyar színészet sorsával, segíteni akarnak, bármilyen módon és körülmények között. Én nem látok ebben rosszakaratot személyem iránt, csak azt látom, hogy javítani igyekeznek az erdélyi magyar színészet sorsán.

aradi városházán és ennek érdekében nem zárkozom el a tárgyalások esetleges feivétele elől sem, ha arra sor kerül. A Titulescu-féle drágasági pótlék különben csak feltételes jogot nyújtott a tisztviselők számára, a kedvezmény igénybevételére, de nem kizárólagos érvényű jogot, tehát nincs mit reklamálni rajta.

A megegyezés lehetősége

Az interimárbizottsági elnök nyilatkozata, tehát nem zárkózik el attól a gondolattól, hogy Aradváros tárgyalásokba bocsátkozzék tisztviselőivel az esetleges semmitőszéki döntést megelőző megegyezésre vonatkozólag. A tárgyalásokat mindenesetre jelentékenyen megkönnyíti az a tény, hogy a tisztviselők a megegyezés esetére vállalták a perköltségek fedezését. Amint értesülünk, könnyen lehetséges, hogy ez az áldatlan per-lavina, még a Semmitőszék döntése előtt megszűnik az esetleges megegyezéssel: erre azonban csak a jövő év januárjában kerülhet reális alkalmom, amidőn a költségvetés újabb redukciói ismeretessé válnak és egyúttal befejezést nyer a városi tisztviselők inkadrálása is.

— Amikor én beadtam a pályázatomat, még nem volt más pályázó és az aradi Magyar Párt által kezdeményezett akció még tervbe sem volt véve. Ennek dacára már akkor is későn adtam be pályázatomat, hiszen már júniusban beadhattam volna, de nagyon sokat terveztem, gondolkodtam, hogy a mai súlyos viszonyok között, mikor az egész világon általános válsággal küzd a színházművészet, hogyan kell hozzáfogni a dologhoz.

— Ismétlem, én részemről minden döntést megnyugvással fogadok a remélt javulás érdekében. Aggályaim csak az iránt vannak, hogy olyan városokban, melyekben mindig ősi forrásra volt a magyar színészetnek, ahol csaknem hetven esztendeje hangzik magyar szó a rivaldákra, most felaprózódik, elforgácsolódik... Azután még az aggaszt nagyon, hogy nagyon sok színész marad így kenyér nélkül... Egyszerűen kirostálják, eldobják őket. Mi lesz azokkal?... De ha minden a legjobban megy, én mint Románia és Magyarország legrégebbi színházvezetője csak örülni fogok a sikernek, az erdélyi magyar színészet fellendülésének.

— Ami személyem bekapcsolódását illeti az ily módon összpontosított színháztrösztbe, csak annyit mondhatok, hogy eddig sem én nem ajánlkoztam, sem ajánlatot nem kaptam erre nézve. Azonban, ha szükség lesz rám, nem csak a megélhetésemért, a kenyeremért fogok dolgozni, hanem a régi lelkesedéssel, szeretettel és ambícióval küzdenék a magyar színészetért, azzal az ambícióval, amely egész életemen át a színészethez kötött.

Az aradi mozik mai műsora

Előadások 5, 7 és 9 órákor.
CENTRAL MOZGÓ. A KORVETT KAPITÁNY. Humoros jelenetekben gazdag tengerészfilm, mely Harry Liedtke nagyszerű alakítása folytán a legjobb vígjátékok közé tartozik. Továbbá főszereplők: Maria Paudler, Fritz Kampers és Hans Junkermann. — Műsoron kívül bemutatásra kerül az Heana királyi hercegnő és Habsburg Antal főherceg esküvőjéről készült film, mely aktualitásánál fogva a legnagyobb érdeklődésre tarthat számot.

H I R E K

A Népszövetség kisebbségi sóhivatala

A jelentés szerint 201 akta érkezett be. — Csak az ukránok több mint kétezer petíciót nyújtottak be.

Genéből jelentik: A népszövetségi főtávkárság kisebbségi osztálya hosszas luza-vona után ma tette közzé múlt évi jelentését. A jelentés szerint az elmúlt évben 204 beérkezett és elintézett aktát nyújtottak be. Ez a szám nagy megdöbbenést keltett mindenütt, mert egyedül az ukrán kisebbség több mint kétezer petíciót nyújtott be. A főtávkárság a 204 aktából már eleve 131-et elfogadhatatlannak minősített és csak 73-at bocsájított vita alá.

— **IDŐPROGNÓZIS.** Esőre, zivatarra hajló idő várható, egyelőre lényeges hőváltozás nélkül.

— A prefektus interveniál az aradi utak érdekében. Ma délután Serbanu György dr. Bucurestibe utazott, ahol előreláthatólag több napot fog eltölteni. A megyei prefektus bucuresti-utjának főcélja az a látogatás, amelyet a közlekedésügyi minisztériumban fog tenni, amelynek során újlag interveniál az aradi utak rendbehozatala érdekében. A minisztérium intézkedése annál is inkább aktuális, mert a közmunkáknak az ősz beállta előtti megindítása lényegesen csökkentheti a munkanélküliség mai helyzetét és reményt nyújthatna arra, hogy többszáz ember bizakodóbban nézzen a közelgő tél viszontagságai elé.

— **Vizsgálat Alfonz Király ellen.** Madridból jelentik: A politikai felelősség megállapítása céljából a spanyol parlament ma egy bizottságot küldött ki, amely Alfonz spanyol király ellen in contumaciam lefolytatja a vizsgálatot.

**Milliók egy miatt: ős rabszolgá sóhaj.
Milliót száz lejért: zsidó sorsjegy-óhaj!**

— **Meghalt a bécsi Opera igazgatója.** Bécsből jelentik: Ma délelőtt a bécsi Operaház igazgatója, Schalk Ferenc 68 éves korában az Edlach-szatóruimban meghalt.

— A francia kommunisták kizárták a pártból Henry Barbusset, a világhírű író. Párisból jelentik: A kommunista frányzatu Verité című lap szerint a kommunistapárt Henry Barbusse világhírű író kizárta tagjai közül.

Legújabb női kabátkelme I. SCHUTZ-nál.

— **Légből kapott hír Serbanu dr. prefektus lemondásáról.** Az egyik temesvári román lapban az az általánosan feltűnést keltő hír látott napvilágot, hogy Serbanu György dr., Aradmegye prefektusa megváltik állásától és visszavonul a politikától. Dr. Serbanu György prefektus annak megállapítására kérte fel lapunkat, hogy a Vestul híradása légből kapott koholmány s mint ilyen, nem felel meg a valóságnak. Valószínű, hogy a közlemény meglepetésének háttér mögött politikai tendencia áll.

— **Nagy ékszerlopás Budapesten.** Budapestről jelentik: A budapesti főkapitányságon ma délelőtt megjelent dr. Krizsán Livius rendőrtiszt elvált felesége és bejelentette, hogy Korál-ucca 11. számú lakásából százezer pengő értékű ékszerét ellopták. A detektívek azonnal kimentek a helyszínre, azonban semmi pozitív nyomot nem találtak amiből arra lehetett volna következtetni, hogy a tolvaj kívülről jött volna be. Elővették dr. Krizsánénak a szobalányát, aki rövid vallatás után bevallotta, hogy az ékszer ő lopta el. A detektívek az ékszert megtalálták a leány kabátjában. A megtévedt cseléd lányt letartóztatták.

— **Orvosi hír.** Dr. Kurzer Károly fogorvos rendelését áthelyezte Str. Iosif Vulcan (Kazinczy-ucca) 4. szám alá, földszint.

Autókatasztrófa egy halottal és egy halálos sebesülttel

Tehervonat és autó katasztrófája — Egy galati-i kereskedő tragédiája

Galatiból jelentik: Halálos végű gépkocsi szerencsétlenség történt ma délelőtt a Galati mellett fekvő Brates-féle fürdő közelében. A kora reggeli órákban Zamfir Demeter soffőr és egy Smilovici Adolf nevű kereskedő a Bucuresti 9601-es rendszámú automobilon sétakocsizásra mentek a környékre. Mivel a kereskedő megakart tanulni autót vezetni, megkérte a soffőrt, hogy adja át neki a volánt. A Brates-fürdő közelében a soffőr átengedte az autó vezetését Smilovicinak, aki egy darabig vezette is, azonban, mikor közvetlenül a fürdő elé értek, itt az autó két vasuti sín közé került

— **A Gálló-ügy a temesvári tábla előtt.** Az aradi törvényszék most fejezte be a tanukihallgatásokat az ismert Gálló-féle gyújtogatási ügyben. Az újonnan felvett jegyzőkönyveket az aradi törvényszék ma küldötte át a temesvári táblához, a mely valószínűleg még ebben a hónapban újból főtárgyalásra tüzi ki a közismert Gálló-ügyet.

— **Házasság.** Juhász Oszkár (Makó) és Szöllősi Magda (Arad) házasságot kötöttek.

*Az elegáns világba
Gladys a legjobb márka
Ha Gladys cipőkrémet használja
Cipője a kritikát kiállja.*

— **Meghosszabbították a kommunista munkások vizsgálati fogságát.** Az aradi törvényszék vádtanácsa ma délelőtt tárgyalta Faur György és tizenkét társának ügyét, akiket mintegy négy hónappal ezelőtt kommunista propagandáért helyeztek letartóztatásba. Tekintettel arra, hogy a vizsgálóbíró a nyomozást még nem vezette be, a vádtanács Faur György és tizenkét társának vizsgálati fogságát egy hónappal meghosszabbította. — Ugyancsak ma került tárgyalásra Veres József és Veres Anna ügye, akiket betöréses lopásért, illetve bűnpártolásért tartóztattak le. Mindkettő vizsgálati fogságát a vádtanács egy hónappal meghosszabbította.

— **A Magyar Párt ifjusági tagozata** ma esti együttes ülésén elhatározta, hogy f. hó 19-én, az Otthon-alap javára minimális beléptidij mellett, a Központi étterem összes helyiségeiben szüreti mulatságot rendez. Bővebb információkat erre vonatkozólag lapunk legközelebbi számában fogunk hozni.

— **A kövedei tüzkárosultaknak 24 ezer lejt ad az aradi prefektúra.** Tegnap délután ment végbe az aradmegyei prefektúra 80.000 lejes tüzkár-segélyének hivatalos szétosztása Feketegyarmaton. Serbanu György dr. megyei prefektus személyesen vett részt a helyi bizottság segély-kiosztásánál, amelynek során ténylegesen 76.000 lejt osztottak ki a károsultak között, az elszorított tüzkár nagyságához arányított elosztásban. A fennmaradt 4000 lejt az aradmegyei prefektúra ahhoz a huszezer lejhez csatolta hozzá, amelyet a kövedei tüzkárosultak felszegélyezésére szántak. A kövediek ugyancsak a közeljövőben kézhez veszik a pillanatnyi segély-összeget.

— **Megszűnt a gyanta és celluloid kivitel vámja.** Bucurestiből jelentik: A pénzügyminisztérium ma kiadott rendeletével megszüntette a gyanta és a celluloid kiviteli vámját.

— **Elutasított felebbezés.** Az aradi Muzsacy-cégnél a közelmúltban megjelent Micu György, aki vasuti tisztviselőnek adta ki magát s közel tízezer lejért vásárolt. A cég néhány hónapig várt a fizetésre, mivel azonban Micu György nem jelentkezett, család miatt bűnvádi feljelentést tett ellene. Micu letartóztatták és az aradi törvényszék hat hónapi fogságbüntetésre ítélte. Felebbezés folytán az ügy a temesvári táblához került, ahonnan ma érkezett le az értesítés, hogy a tábla helyben hagyta az aradi törvényszék ítéletét s így az jogerőre emelkedett. Micu ügyvédje kérte védenő szabadlábra helyezését, amelyet a törvényszék azzal utasított el, hogy Micu György két nap múlva tölti ki büntetését s akkor újból szabadlábra kerül.

és hiába volt a soffőrnek minden igyekezete, a gépkocsit nem tudta a sinekből kivezetni.

Közben nagy sebességgel odaérkezett egy tehervonat, melynek mozdonya elkapta az autót és azt több mint 40 méteren keresztül magával vonszolta. Az autó pozdorjává zúzódtott, míg a bentülő soffőr és kereskedő életveszélyes sérüléseket szenvedtek. Mindkettőjüket kórházba szállították, azonban a soffőr utközben meghalt. A kereskedő állapota szintén igen súlyos és felépüléséhez nagyon kevés a remény. A szerencsétlenség ügyében érélyes vizsgálat indult meg.

Az aradi törvényszék

megidéztett egy szülésznőt, akinek halálhíre érkezett meg a tárgyalásra

A kisjenői tiltott műtét elkövetője hirtelen meghalt

Kisjenői községben szokatlan feltűnést keltett, hogy az egyik legvagyonosabb gazdálkodó fiatal leánya hirtelen meghalt. A gyanus halálesetről tudomást szerzett a csendőrség is, amely a bevezetett nyomozás során megállapította, hogy a fiatal leány tiltott műtét áldozata. A nyomozás szálaí Pocol Sofia községi szülésznőhöz vezettek, akit le is tartóztattak és beszállították az aradi ügyészség fogházába, ahol közel két hónapot töltött vizsgálati fogságban. Ügyvédje, Lőrinczy dr. a szülésznő betegségére való hivatkozással kórházba való utalását kérte, amelynek a törvényszék helyt is adott és Pocol Sofia az aradi közkórházba került. Majd a vizsgálat befejezése után a vádtanács elrendelte szabadlábra helyezését és a 71 éves szülésznő hazament Kisjenőre.

Az aradi törvényszék mára tüzte ki ügyében a főtárgyalást, amelyre azonban a szülésznő helyett a községi előjáróság hivatalos értesítése érkezett, amely szerint Pocol Sofia szülésznő szabadlábra helyezése után hazaérkezett Kisjenőre, ahol szabadságának második napján vacsora közben szélhűdés érte és meghalt. Így tehát a főtárgyalást ügyében már nem tarthatják meg és Pocol Sofia nem földi bíróság előtt felel tetteért.

— **Az aradi színházi zenészek ügye a törvényszék előtt.** Az aradi színház zenészei — mint az Aradi Közlöny jelentette — keresetet adtak be az aradi törvényszékeken Szendrey Mihály, az aradi színház volt igazgatója ellen s ebben kérték a bíróságot, hogy kötelezze a volt igazgatót 157.419 lejt kitevő hátralékos gázi ki fizetésére. A mai tárgyaláson a volt szingagató ügyvédje pergáló kifogással élt, mert szerinte a zenészek már indítottak egy keresetet Szendrey ellen, így tehát a másodikat érdemileg tárgyalás alá venni nem lehet. A bíróság elrendelte, hogy a másik kereset iratait kérjék át a törvényszéktől s a tárgyalást október huszadikára halasztotta.

— **Ma a szabó, cipész, eszmadia és szűcs iparostanulók iratkoznak.**

— **Az apja véletlenül agyonlőtte a fiát.** Craiovaról jelentik: Tragikus végű szerencsétlenség színhelye volt ma délelőtt a Craiova melletti Comosteni község. Jova Illés, a község egyik tehetsős gazdálkodója ma délelőtt megkérte apját, hogy menjen ki a község közelében levő szőlőjükbé és amíg ő jön, ügyeljen ott fel. Mielőtt az öreg ember elindult volna, fia egy fegyvert adott át neki azzal, hogy hátha szüksége lesz rá. Mivel azonban az öreg Jova nem tudott a fegyverrel bánni, fia magyarázatni kezdte neki, hogy hogy kell a fegyvert használni. Közben belépett a szobába Jova Illés 12 éves fia, aki érdeklődve szemlélte atyja magyarázatát. Egy pillanatban az ismétlődő fegyvert elsült és a golyó a közelben álló 12 éves gyermeket szíven találta, aki azonnal holtan esett össze. A szerencsétlen gyermek a craiovai Fratté Buzesti-liceum tanulója volt és éppen a mai napot kellett volna, hogy bemenjen Craiovara az iskola megnyitási ünnepélyére. A tragikus szerencsétlenség az egész községben nagy részvétet váltott ki.

Nagy tombola és táncestély szombaton a Városi Kávéházban

Letartóztatott kommunista agitátor

Rendszabályok a vasárnapi mozgalom elfojtására

Bucurestiből jelentik: Megirtuk, hogy a Sziguranca tegnap letartóztatta Foris Istvánt, az Oroszországból Romániába szökött kommunista agitátort, akinek nagy része volt a legutóbbi augusztusi vörösnapi rendezésében. Foris lakásán ma újabb házkutatást tartottak és ekkor rengeteg sapirografált röpiratokat találtak, az augusztus elsejei vörösnapi programjait, azonkívül a GPU utasításait. Most már bizonyos, hogy szeptember hatodikára újabb vörös napot készítettek elő, mert Foris lakásán találtak egy felhívást, amelyben felszólítják a parasztokat, hogy szeptember 6-án égessék el terméseiket, mert a szovjet kárut busásan megfogja téríteni. Forison kívül letartóztattak még két iasi-i fiatalembert, akik szintén részt vettek a vörös napok rendezésében. A Sziguranca az egész országban széleskörű intézkedéseket fogantatosított, hogy a vasárnapra tervezett kommunista megmozdulást elfojtsa.

— Bucurestiben lesz a könyvelők nemzetközi kongresszusa. Bucurestiből jelentik: Szeptember 6-án nyílik meg Bucurestiben a könyvelők VII. nemzetközi kongresszusa.

— Dr. Schmidt János kórházi sebész főorvos szabadságáról visszaérkezett. Rendel. d. u. 3-5. Piata Mihai Viteazul (Ferenc-tér) 15.

— Huszáraltszít borzalmas szerencsétlensége. Radautiból jelentik: A Radauti-Dornesti országúton ma reggel borzalmas szerencsétlenség történt. Egy tüzérszázd ment át az úton, amikor Emilian Crosoru szakaszvezető lova hirtelen megbokrosodott és levetette lovasát éppen arra a kereszteződésre, ahol abban a pillanatban egy vegyesvonat haladt keresztül. A katonák tehetetlenül nézték a borzalmas tragédia lefolyását. A vonat halálra roncította a szerencsétlen embert.

— Száz libát egy sorba... Az aradi rendőrség ma elfogta Pap Lajos 22 éves notórius tolvaját, aki angróban lopta a libákat Arad külvárosában. Pap a rendőrségen 100 liba ellopását ismerte be, melyeknek nagyrészt eladta. Pap Lajost átkísérték az aradi ügyészségre, ahol előzetes letartóztatásba helyezték.

— Titokzatos repülőgép Kisiratos felett. A Kisiratosi csendőrség ma reggel jelentést küldött az aradi rendőrségre, hogy az elmúlt éjjel egy ismeretlen repülőgép szállott el a falu felett. A repülőgép Arad felől érkezett és Magyarország felé vette az útját.

— A „Der Deutsche Rundfunk” e heti száma fémét színes, változatos tartalommal jelent meg. A kitűnő régi rádió újság képekkel illusztrált szenzációs cikkekben közli a világ legfrissebb eseményeit, ezenkívül teljes heti nemzetközi rádióműsort is közöl.

— Az Aradi Nyugdíjasok Kölcsönös segélyező Egyesületének hivatalos közleményei. Értesítjük a CFR államvasuti központi pénztárnál fizetett nyugdíjasokat, hogy a folyó évi szeptember havi nyugdíjak kifizetése a következő sorrendben fog eszközöltetni: Folyó évi szeptember hó 7. és 8-án, azaz hétfőn és kedden a volt ACsEV nyugdíjasok, folyó évi szeptember hó 9. és 10-én, azaz szerdán és csütörtökön a CFR és volt MÁV nyugdíjasok. A kifizetés naponként délelőtt 8-tól 12 óráig és délután 5 órától este fél 7 óráig eszközöltetik. Kérjük tagjainkat, hogy a tagdíjakat a fizetésnél jelen levő pénztárnokunknak avagy egyesületünk hivatalos helyiségében (volt Szabadság-tér 18. szám, I. emelet) befizetni sziveskedjenek. Végül közöljük, hogy a hátralékos szabadjegyek megérkeztek és árodánkban szintén átvehetőek. Az elnökség.

— Kereskedő-tanulók beiratása. Az Aradi Kereskedelmi testület értesíti tagjait, hogy a kereskedő-tanulók iskolájába a beiratások szeptember 10., 11. és 12-én délután 3-5 óra között eszközölendők. A tanítás szeptember hó 15-én kezdődik. A beiratás pontosan a kitűzött napokon eszközölendők, késedelem esetére a törvény büntetést ír elő.

Érdekességek Biró Lajos életéből

Meghalt a magyar forel — Biró, a hangyák rajongója — Hét év a pápuák között — A különös bogár, amelynek szerelmi varázsereje van

Budapestről jelentik: Tegnap este villámgyorsan terjedt el a fővárosban az a megröszbentető hír, hogy Biró Lajos, a világhírű erdélyi származású természettudós, 11 órakor a Rókus-kórházban meghalt. Az ősa tudóst szombaton éjjel szállították a Rókus-kórházba, ahol sürgős műtétet hajtottak rajta végre. Az operáció sikerült, de a legyengült szervezetű tudós szíve felmondta a szolgálót.

Biró Lajos hosszú évtizedek értékes és ritka természettudományi kutatásaival világhírnevet vívott ki magának s a külföldi tudományos intézetek elismerését és csodálatát szerezte meg.

A szilágymegyei Tasnádon született 1856-volt. A gimnáziumot a debreceni kollégiumban végezte, majd teológus lett. Az 1870. év végén kinevezték filoxera-biztosnak. A rákospalotai, majd kecskeméti gimnáziumban tanított, amikor 1893-ban megtudta, hogy Fenichel Sámuel német tudós expedíciója elpusztult Uj-Guineában. Ekkor érlelődött meg benne az elhatározás, hogy bucsut vesz a kecskeméti gimnáziumtól s Biró Lajos 1895-ben elindult Uj-Guinea felé, hogy rovarügyi kutatásokat végezzen.

Hét forró, füllesztő, trópusos évet töltött el Uj-Guineában, hét évig élte a bemszűlött életét és kutatott. A pápura törzsfőnökök legjobb barátja és tanácsadója volt a „jó fehér ember”, még feleséget is adott neki a pápuák, az ottani szokások szerint, három felesége volt.

Kalandos utazások után, 1902-ben jött vissza Magyarországra. A trópusokban ugyanis erősen megtámadta szervezetét a sárgaláz.

A világhírnevre emelkedett tudós, mint a Nemzeti Múzeum tiszteletbeli őre, Budapesten rendezgette kutatásainak eredményét.

A szegedi Ferenc József tudományegyetem érdemeiért tiszteletbeli doktori címmel tüntette ki a forradalom után.

Egyszer, amikor az arabiai Macat város környékén kutatott, meglátogatta a város török főkormányzója. Megkérdezte tőle, hogy tulajdonképpen miért gyűjt haszontalan bogarakat?

— Nagytekinetű kádi, — válaszolta Biró Lajos, — a bibliából tudjuk, hogy Noé a vízözön előtt összegyűjtötte a világ összes állatait. Ehhez a nagy munkához két napra volt szüksége. A hozzám hasonló emberek most újra elhatározták, hogy a világ összes állatait, még a legapróbb rovarokat is összegyűjtik. Ugyanis kíváncsiak vagyunk arra, hogy ez nekünk hány nap alatt fog sikerülni.

Macat kormányzójára mély hatást tett Biró Lajos felvilágosítása s még aznap egy skatulya szöcskével ajándékozta meg. Egy szer pedig, mikor Tunniszban jár, a bemszűlött nagy érdeklődéssel álltak körül, miközben a sivatag homokjában alig milliméternyirek látható rovarok után kutatott. Néhány

Nagyváradon leszállították a husárákat

Marthus 14, borjúhus 22 lej kilogrammonként

Nagyváradról jelentik: A városi maximális bizottság tegnap délelőtti ülésében a hus-, kenyér- és élesztőárak változtatásával foglalkozott dr. Petric elnökle alatt. A bizottság megállapította, hogy a mai husárák, a marha árához viszonyítva, nem tarthatók fenn. Ezért a következőképp szállította le: Marthus 25 lejről 14 lejre, borjúhus 32 lejről 22 lejre. A kenyérárak felett hosszas vita volt, mert tudvalevően a pékek áremelést kértek, azonban a végeredményben a kenyér-árak megmaradtak, azonban az élesztő árát 70 lejről 50 lejre szállították le.

élelmes arab azonnal kijelentette, hogy pénzért akár a világ összes rovarait összegyűjti neki.

Sohogy sem tudott megszabadulni az alkalmi természetbuvároktól. Végül a következőképp vágta ki magát. Részletes leírást adott egy bogárról, egy különös hatású bogárról, melyet, ha a kabátja bélésébe varrt bele — nincs az a nő, aki ellent tudna állni neki. A hatás óriási volt. A bémészködők azonnal elrohantak s talán még ma is keresik azt a bűbájos hatású csodabogarat. A különböző hangyafajok voltak a kedvencei. A szorgalmas hangyák. Több, mint kétszáz ezer különböző fényűrészt gyűjtött össze a múzeumnak, mindegyiket ő preparálta mikroszkóp alatt — mondja Csiky Ernő dr., az állattár igazgatója. Szorgalmas volt, mint kedvenc hangyái.

Megbukott az amszterdami Rothius-Königs bank

Vilmos excsászárnak többmillió forintja is odaveszett.

Amszterdamból jelentik: Az Amstelbank után most még egy nagy bankház jutott fizetési zavarokba. A Rothius-Königs bank- és kereskedelmi részvénytársaság fizetéseketelenséget jelentett. Egy amszterdami lap kipattantja a titkot, hogy a Rothius-Königs bankház bukása milliókkal károsítja meg Vilmos excsászárt, aki különböző pénzügyi műveletekkel bízta meg ezt a céget és többmillió hollandi forintot helyezett nála letétbe.

Hétfőn kezdődik az aradi munkanélküliek összeírása

Az interimár bizottságnak az aradi munkanélküliség leküzdése és orvoslása érdekében megindított akciójáról teljes részletességgel számolt be az Aradi Közlöny. Ma délelőtt Radu Cornel dr. elnök külön megbeszélést folytatott az aradi missziós nővérekkel, akiknek gyakorlati tanácsokkal szolgált a munkanélküliek összeírására vonatkozólag. Értesülésünk szerint az aradi munkanélküliek összeírását az aradi karitatív egyesületek a város vezetőségének intenciói szerint a jövő hét hétfőjén kezdik meg.

A magyar zarándokok találkozója Mária-Radnán — Aradról

Vasárnap reggel hat órakor indulnak el a zarándokok

Aradmegye és a Bánság magyar katolikusága, — mint már jelentettük — a jövő héti hétfőjén, szeptember 7-én és 8-án ünnepli fényes külsősége között az efezusi zsinat 1500-ik évfordulóját Mária-Radnán. Az egyházi ünnepekre olyan nagy számban jelentették be érkezésüket Aradmegye és a Bánság magyar zarándokai, amelyre még nem volt példa a közkezdelt kegyhely történetében sem. Körülbelül 15.000 zarándok megjelenésére számítanak az ünnepeken, melyek dr. Pac ha Agoston püspök vezetésével, istentiszteletek, szentbeszéd és impozáns fáklyás körmenetek keretében fognak zajlani a Kálvária-hegyen és a kegytemplomban.

Aradról vasárnap reggel hat órakor indul egy népes zarándoklat a Minorita-templomból, ahol a hat órai mise alatt gyülekeznek Arad katolikus magyar hívei, hogy gyalogszerrel zarándokoljanak Mária-Radnára, ahol részt vesznek az efezusi zsinat másfélezerdes évfordulójának emlékére rendezett fényes egyházi ünnepeken.

Intenzív állatexport indul meg Aradról

A most életbe lépett magyar—román kereskedelmi szerződés előnye — Olasz és francia állatkereskedők érkeztek Aradra — Mennyi élő-állatot exportálhat Románia?

A magyar-román kereskedelmi szerződés egyik legfontosabb pontjáról, nevezetesen a Magyarországon át való élőállat tranzitjéről eddig még kevés szó esett, annak ellenére, hogy az *Románia gazdasági életére rendkívül előnyös kihatással lehet.*

Eddig ugyanis az Ausztria felé irányuló román élőállat-export Magyarországon át tranzit-engedélyekhez volt kötve. Az engedélyek megszerzése egyrészt utánjárásba került, másrészt pedig költségekkel is járt, és így lényegesen megnehezítette az exportot. Nagyon sokszor megtörtént az is, hogy az exportőr kiváltotta a tranzit-engedélyt, azonban az árut nem tudta idejében leszállítani és így az engedély kárba ment, vagy pedig elindította a szállítmányt abban a reményben, hogy a tranzit-engedélyt megkapja, azonban azt nem sikerült idejében megszereznie és így a szállítmány néha napokig a határon vesztegelt. A most életbelépett szerződés mindezt most természetesen eliminálta.

A magyar-román kereskedelmi egyezménynek azonban van egy másik pontja, amelynek *talán sokkal nagyobb a jelentősége, mint a fentiek.* Az eddigi megállapodások értelmében ugyanis Romániából Franciaországba, Svájcba vagy Olaszországba Magyarországon át nem lehetett élőállatot exportálni, mivel Magyarország ezekre a szállítmányokra nem adott tranzit-engedélyt. A sinaiai tárgyalásokon azonban a két állam delegátusai meg egyezésre jutottak, amely szerint *Magyarország ezentúl a franciaországi, olaszországi és svájci élőállatszallítványokra is kiad tranzit-engedélyt.* Így tehát ezentúl annak az exportőrnek, aki Franciaországba akar élőállatot szállítani, *nem kell azt Csehszlovákián át eszközölnie, hanem a lényegesen rövidebb úton, Magyarországon át küldheti szállítmányát.*

Ennek az intézkedésnek már most is mutatkozik a hatása. Az *Aradi Közlöny* munkatársa ma beszélgetést folytatott az egyik nagyobb aradi szállító-cég vezetőjével, aki a következőket mondotta:

— A külföld érdeklődése már most kezd megmutatkozni a romániai élőállat iránt. *A napokban Aradra érkeztek olasz és francia állatkereskedők, akik tárgyalásokat folytatnak az itteni exportőrökkel.* Nézetem szerint már a

közeli napokban megindul az export Arad vidékéről Franciaország, Olaszország és Svájc felé. Az élőállat-export fellendülése remélhetőleg az itteni falusi lakosság anyagi helyzetének megjavulásához fog vezetni és éppen ezért lenne előnyös abban az esetben, ha a franciaországi és olaszországi export intenzívebbé válik, hogy a gazdák, akik a földművelésre ráfizetnek, inkább az állattenyésztésre térje-

Titokzatos gyilkosság

Bucuresti legforgalmasabb uccáján

Rejtélyes revolverlövések — Meggyilkoltak egy kávéháztulajdonost — A nyomozás szenzációtkeltő megállapítása

Bucurestiből jelentik: Rejtélyes gyilkosság ügyében nyomoz ma éjszaka óta a fővárosi rendőrség. Ugyanis ismeretlen tettesek az éjszakai órákban meggyilkolták *Crihalneanu* Miklós bucaresti-i kávést, akinek a Calea Grivitein jömeneteli kávéháza van. A kávé ma este azzal távozott el hazulról, hogy egyik barátjához megy üzleti ügyek miatt. A gyilkosság a Calea Rahovein történt. A nyomozás megállapítása szerint a kávést hátulról lőtték le és tekintettel arra, hogy a szerencsétlen ember-pénztárcája nem tűnt el, ebből arra következtetnek, hogy a bűntényt a kávé valamelyik haragosa követte el.

A késő esti órákban érkezett jelentések szerint a nyomozó hatóságok erőteljesen folytatják a nyomozást és már csak órák kérdése, hogy a titokzatos gyilkost elfogják. A rendőrség egyébként a ma estig lefolytatott nyomozás során csaknem a legnagyobb pontossággal megállapította a gyilkosság lefolyását. Az első pillanatokban a hatóságok előtt még rejtélyesnek látszott a gyilkosság, mivel semmi adat sem állott a rendőrség rendelkezésére és így a sötétben volt kénytelen tapogatózni és ennek eredményeképpen letartóztatták *Mladenovici* Istvánt a Calea Rahovein lévő egyik éjjeli mulatóhely tulajdonosát, akinek helyisége előtt történt a gyilkosság és akit ennek elkövetésével vádoltak. *Mladenovici* azonban tisztázta magát és így a rendőrség pár órára

nek át. Az élőállatnak ugyanis a külföldön sokkal nagyobb a kereslete, mint a gabonának.

Az *Aradi Közlönynek* egyébként módjában áll közölni azt a kontingenst, amelyet Ausztria a nemrég megkötött román-osztrák kereskedelmi egyezményben a román exportra vonatkozólag megállapított. Ennek értelmében Románia hetenként 430 ökröt exportálhat Ausztriába három lejes kilogrammonkénti vámmal. A fenti létszám fölötti exportért 12 lej kell fizetni kilogrammonként. Hetenként 900 disznó exportálható Ausztriába hat lejes kilogrammonkénti vámmal, míg a kontingensen felül mennyiségért 15 lej kell fizetni. A marhák kontingense 30 ezer kilogramm hetenként, 8 lejes vámmal. A 30 ezer kilogrammon felül szállításért 25 lej vámot kell fizetni.

örizetbevétele után, szabadon bocsájtotta.

Crihalneanu Miklós a késő éjjeli órákban a Calea Rahovein lévő *Mladenovici* István tulajdonát képező „*La Sarbu*” éjjeli mulatóhely felé ment hazafelé, amikor a mulató helyiségéből veszekedés zaja hallatszott ki. Egy-két pillanattal később felcsapódott az ajtó és azon *Niculescu* Péter soffőr s egy *Radulescu* György nevű lakatos jöttek ki, akik az uccán folytatták a bent elkezdett verekedést. *Crihalneanu*, aki látta, hogy a két ember agyba-főbe üti egymást, rendőrért szaladt, azonban alig ment 20—30 lépést, amikor összetalálkozott egyik jóismerősével, *Niculescu* György ugyancsak kávéháztulajdonossal, akinek elmondotta, hogy az ucca másik végén az éjjeli mulatóhely előtt két ember botokkal üti-veri egymást. *Niculescu* *Crihalneanu*val együtt azonnal a helyszínre sietett, ahol ekkor már nagy tömeg volt egybegyűlve, akik a verekedőket hasztalanul igyekeztek szétválasztani. Alig telt el ezután 10 másodperc, amikor egyszerre csak több revolverlövés hangzott el, melyek egyike *Crihalneanu*t találta, míg egy másik lövés *Niculescu* Péter soffőrt érte. *Crihalneanu* pár perccel később kiszenvedett, míg a soffőr rendkívül súlyos sérüléseket szenvedett. A rendőrségnek az eddigi nyomozások során szerzett adatokból az a véleménye, sőt meggyőződése, hogy a merényletet *Niculescu* György kávéháztulajdonos, *Crihalneanu* jóbarátja követte el.

EICHNER VILMOS

aradi textilkereskedő hirtelen meghalt

Nagy részvétet keltett a köztisztelőben álló kereskedő tragédiája.

Arad Kereskedőtársadalmának gyászja van. Ma délelőtt tragikus körülmények között elhunyt *Eichner Vilmos* köztisztelőben álló textilkereskedő. *Eichner Vilmos* életerős, 49 éves ember volt és hirtelen halála azok között, akik ismerték, megdöbbenést és mély részvétet váltott ki.

Az elhunyt kereskedő az Aradi Textilipar Rt. új Neuman-házban lévő lerakatánál volt alkalmazásban és az alatt az idő alatt, amíg a cég szolgálatában állott, kiváló szakértelemről s munkakészségről tett tanúságot. *Eichner* tegnap az üzletben rosszul érzett és panaszkorott és állandó nyomást érzett a szíve tájékán. Hozzátartozói és barátai azt tanácsolták neki, hogy a mai napon maradjon otthon és vizsgáltsa meg orvosai magát. Mindamellett *Eichner* ma reggel is bement az üzletbe és elkezdte napi munkáját. Kilenc óra körül ismét rosszul érzett és ekkor fivére, *Eichner Ákos* azt tanácsolta neki, hogy menjen azonban haza és feküdjön le. *Kocsis* hozzáfűzte, hogy *Eichner Vilmos* hazahajtatott a Petőfi-ucca 9—11. szám alatti lakására. Alig érkezett azonban haza, hirtelen összeesett. Hozzátartozói nyomban orvost hívtak, de mire az orvos megérkezett, *Eichner Vilmos*ban már nem volt élet. Az orvos megállapítása szerint *Eichner*t szívizélhűdés ölte meg. Az elhunyt temetése folyó hó 4-én pénteken délután 3 órakor lesz a Petőfi-ucca 9. számú gyászházban.

SPORT KÖZLÖNY

Anagyváradi AC vasárnap Aradon szerepel

Visszatért a román válogatott balti turájáról és így a NAC kompletten látogat el Aradra — Az AAC új akvizícióit is szerepelteti

Az elmúlt vasárnapon két váradi csapatot fogadtak Aradon. A Törökös az AAC-al, míg a *Makkabea* a *Hakoah*-hal mérkőzött meg. Most újabb váradi csapat látogat el hozzánk. A vasárnap itt vendégszereplő NAC a legjobb román amatőr együttes, aminek bizonyítéka, hogy állandóan öt játékos szerepel a nemzeti válogatottban. A NAC egymásután aratta a külföldi csapatok felett is győzelmeit és még élénken emlékezünk a diadalmas regáti turája is. A váradi atléták csapata a kö-

vetkező összeállításban érkezik Aradra: *Czinczer—Schmiedt, Mike—Dési, Sternberg, Borbély* I.—*Glanczmann, Kovács, Rónai, Bodola, Kocsis*. A NAC tehát magával hozza *Bodolát* is, azt a játékost, akiről a legutóbbi időkben a legtöbb szó esett. *Bodola* a kiadási nehézségek miatt nem szerződött az *Ujpesthez*. Az AAC összeállítása meglepetést fog kelteni, mert a sárga-fehéreknek néhány kitünő játékosra sikerült szert tenniük. A nagy mérkőzés előtt az ATE méri össze erejét a Tricolorral.

Az AMTE jubileumi ünnepsége

Az AMTE, Aradváros munkásságának reprezentáns sport-klubja, vasárnap fényes külsőségek között ünnepli meg fennállásának 25 éves jubileumát. Ennek az erkölcsi sikereiben gazdag múlttal rendelkező klubnak vezetősége, sem fáradságot, sem anyagi áldozatot nem kímélve, dolgozott azon, hogy kitünő programot hozzon össze ezen jubileumi ünnepségre. Az ünnepség vasárnap délelőtt 10 órakor, a városháza tanácstermében tartandó diszközgyűléssel kezdődik. Fél 12 órakor az egyesület evezősei vonulnak fel a Maroson. Délután 2 órakor, a postások football-csapata

bemutató-mérkőzés keretén belül találkozik az AMTE kombinált csapatával. Főmérkőzésként a temesvári atléták jó képességű csapata kerül szembe az AMTE első csapatával. Este a Központi-szálloda nagytermében táncmulatsággal nyer befejezést az AMTE jubileuma.

— *Mischu* román versenyző sikeres szereplése Budapesten. Budapestről jelentik: Ma vette kezdetét a Magyarország bainokságáért folyó tennisz küzdelem a MAC margitszigeti pályán. A mai nap kiemelkedő eseménye a bucaresti *Mischu* és a svájci *Vuarin*-párnak küzdelme a magyar *Majoros—Drietemski*-párral. A versenyt a *Mischu—Vuarin*-pár nyerte meg 6:0, 6:2 arányban.

KÖZGAZDASÁGI KÖZLÖNY

Sikertelen kísérletek a pénzügyintézetek szindikalizálására

a kettőből is csak egy

Aradi nyilatkozat a fuziók teréről — „Ha két üres zsebet összeteszünk, koldustarisznya lesz“

A régi és besszarábiai pénzügyintézetek szindikalizálása után sor került, ugyilátszik, egyes bucuresti-i tervek szerint az erdélyi pénzügyintézetekre is. Annál érdekesebb ez a törekvés, mert maguk az érdekelt erdélyi kisebbségi pénzügyintézetek tudnak róla a legkevesebbet. Elmaradt a hétfőre beharangozott kolozsvári szindikalizálási ülés is; mindössze annyi történt, hogy a Banca Nationala igazgatósága tárgyalta Bucurestiben a Vidéki Bankok Szövetségének vezetőivel és ezek a tárgyalások tényleg a bankok szindikalizálási terveivel állottak összefüggésben. A Banca Nationala vezetője azonban kijelentette, hogy a kiszélesítendő szindikátus alapjához a maga részéről egy lejjel sem tud hozzájárulni, mivel teljesítőképessége teljesen kimerült: a kisintézetek csinálják úgy, ahogyan jónak látják.

A szindikalizálási törekvéseknél sokkal érdekesebb azonban az a kijelentés, amelyet Argetoianu pénzügyminiszter tett. A pénzügyminiszter kijelentette ugyanis, hogy a kormány a legközelebbi időben törvényt fog hozni a vidéki bankok fuziójának és szindikalizálásának előmozdítására, továbbá egy külön törvényt a bankok, mint adósok helyzetének generális rendezésére. A pénzügyminiszter új banktör-

vény-igérete mindenütt figyelmet keltett, de a jelentőségét talán az az érdekes nyilatkozat világítja meg a legjobban, amelyet a kijelentéssel kapcsolatosan az aradi vezető bankkörökből kaptunk:

— A fuzió nem jelent sem többet, sem kevesebbet — mondotta informátorunk — mint a kiadások racionalizálását. Ha két vagy több pénzügyintézet egészséges, akkor a közöttük létrejövő fuzió ugyancsak egészséges eredményekre vezet. Abban az esetben azonban, ha az egyik betegebb a másiknál, akkor a fuzió sem válik csodaszerré. Élénk példa erre a nagyszalontai két kis pénzügyintézet esete, ahol a fuzió két pénzügyintézetet rántott egyszerre magával. Régi igazság, hogy ha két üres zsebet összeteszünk, a kettőből is csak egy koldustarisznya lesz: a fuzió nem jelenti a rejtett aranyforrások csodálatos megnyílásának varázslatos bekövetkezését...

Hir szerint különben a vidéki bankok bucuresti-i delegátusai abban állapodtak meg a pénzügyminiszterrel, hogy szeptember 28-ára összehívják az ország valamennyi bankjának képviselőit egy nagy bucuresti-i értekezletre, ahol ki fogják mondani a Romániai Bankok Egyesületének megalakulását.

MEGNAGYOBODIK AZ ARADI KERESKEDELMÉI ÉS IPARKAMARA

Több kisebb kamarát megszüntet az új törvény —

Reorganizáció előtt — Leszállítják a tagdíjakat — Pacuraru Brutus főtitkár nyilatkozata

A kormány a jövő parlamenti ülészakra főleg gazdasági természetű törvényjavaslatokat készít elő. Ezek közül különös fontossággal bír a szesz-törvény tervezete, a bank-törvény tervezete és a Kereskedelmi és Iparkamara reorganizálásáról szóló törvény. Mindhárom törvénytervezetet az illetékes minisztériumok megküldték az aradi Kereskedelmi és Iparkamarának véleményezés végett. Az Aradi Közlöny munkatársa ma felkereste az iparkamara főtitkárát, Pacuraru Brutust, aki a készülő törvénytervezetekről a következő érdekes nyilatkozatot tett:

— A Kereskedelmi és Iparkamara reorganizálásáról szóló törvénytervezet alapelve a takarékoság és éppen ezért számos olyan Kamarát, amely nem kereskedelmi és ipari gócpontokban működött, meg kívánunk szüntetni. Egy másik szempont, amelyet a tervezet érvényre akar juttatni: a Kamarák autonómiájának kiszélesítése. Az aradi Kereskedelmi és Iparkamara már régen szószólója volt a fenti elveknek, mivel az volt a nézetünk, hogy a Kamarák autonómiáját és hathatós működését csak akkor lehet biztosítani, ha azok csak fontos gazdasági gócpontokban működnek, mivel ebben az esetben a Kamarák élére, azok vezetőségébe megfelelő személyiségek kerülnek, a kikre méltán lehet bízni a Kamara irányítását.

— A kereskedők és iparosok azért nem tudták mindig érvényre juttatni nézeteiket, a Kamarák állásfoglalásával azért nem törődtek eddig sokat a kormányok, mert nagyon sok kis, vidéki város kapott Kamarát és ezeknek a tanácsában nem folyt produktív munka, a tanácsban a munka helyett a személyeskedés kapott teret, ami természetesen rossz benyomást keltett a minisztériumban. Az ezekről a Kamarákról alkotott véleményt aztán a minisztérium rendszerint kiterjesztette az összes Kamarákra.

— A Kamarák létszámának redukálása — folytatta Pacuraru főtitkár — rendkívül fontos lenne, mivel a súlyos gazdasági viszonyok következtében a Kamarák jövedelme annyira csökkent, hogy azok jelenlegi létszámának fenntartása szinte lehetetlen. Az aradi Kamarának régi óhaja a kamarai illetékek leszállítása. Ez

viszont csak abban az esetben lenne keresztülvihető, ha valamelyik kisebb Kamara megszüntetésével megnagyobbodna az aradi kerület és így szaporulat állana be az aradi Kamara tagjainak létszámában is. Reméliük, hogy az új parlamenti ülészakra megszavazzák a Kamarák reorganizálásáról szóló törvényt és hogy ebben az esetben sikerül tagdíjainkat leszállítani.

— A szesz-törvényt most tanulmányozzuk és erre vonatkozólag még nem alakult ki az aradi Kamara véleménye. Ugyisint a bank-törvénytervezetre vonatkozólag sem érkeztek még be a Kamarához az aradi pénzügyi szaktekintélyek véleményei.

A szőlő mint orvosság

Egy szőlő-kúra hatása

Csak néhány hét választ el bennünket a szürettől, helyén való tehát, hogy egy természetes gyógymódra hívjam fel a közönség figyelmét.

Igen sok helyen, szerte Európában, a Nyugaton és a Keleten, szőlőérés idején rendszeres szőlőkúrát tartanak a betegek. Ezeket a helyeket ezren és ezren keresik fel gyógyulás céljából. Megfelelő módon alkalmazva, igen jó eredményt érhetünk el bizonyos betegségeknél. A szőlővel nagyjértékű tápértéket vehetünk szervezetünkbe, anélkül, hogy konyhasót kellene fogyasztanunk. Azonkívül cukorviz a szőlő héjával és magjával jó hatással van az emésztő szervekre. Alkalmazhatjuk érelmeszesedésnél, idült veselobnál, vérnyomás emelkedésénél, kimerültségnél és hízókúra gyanánt. A szőlő fogyasztásánál nagymennyiségű víz is jut a szervezetbe s így idült hólyaghurutoknál jó eredményeket érhetünk el. A statisztikai adatok tanúsága szerint, a szőlővel nagy eredményt érhetünk meg a tuberkulózis hízásra szoruló eseteiben is. A szőlő igen kevés konyhasót tartalmaz s így az újszerű konyhasóelvonás alapján börtuberkulózisnál értékes gyógyszer.

Tisztázunk kell azt is, hogy mi is az a szőlőkúra. Azaz elterjedt téves hit, hogy hosz-

szü időn kérésből csak szőlőt fogyasszunk, igen káros hatása. Tudvalevően a szőlő nem tartalmaz fehérjét. Ezért tehát mindig más tápláló anyaggal kell kiegészíteni. Természetesen a mindenkori betegségnek megfelelően. Azt sem mondhatjuk szőlőkúrának, ha a szőlőt táplálkozásunk keretében csak, mint csemeget illesztjük be. Mindenkinél külön-külön kell megállapítani, hogy kinek mennyi szőlőt szabad elfogyasztania. Minden betegnek megvan a felvevő képességének a határa. A szőlővel nagyobb mennyiségű szőlőcukor jut a szervezetbe, ami a hasnyálmirigyet nagyobb mennyiségű insulinn elválasztására készíti és az így keletkezett éhségérzetet egyéb táplálék fogyasztására használhatjuk ki.

Az bizonyos, hogy az otthon tartott szőlőkúra nem hozza meg azt a kívánt eredményt, mint hogyha ezt időülöhelyen tartjuk. Itt a beteg kikapcsolódik a mindennapi élet súlyos gondjából, csak a gyógymódnak él és orvosok irányítása mellett folytatja kúráját.

Egész Erdélyben a mi Hegyaljánk a legmegfelelőbb erre a célra. Kitiűő fajtájú, jó minőségű szőlőjével a szőlőkúrás központjává tehetjük. A tapasztalat azt bizonyítja, hogy a szőlőkúrának jótékony hatása van. Most, hogy itt az ideje, fel kell erre hívni a betegek figyelmét, hogy szenvedésüket igen kellemes gyógymóddal is módunk van enyhíteni. Dr. K.

Az aradi céghivatal megbízottja az aradmegyei községekben

A kereskedelmi és iparkamara újabb rendelkezése a cégbejegyzésekről

Az aradi céghivatal sorozatos felhívásainak a jelek szerint meg volt az eredménye, mivel az elmúlt hónapban már meglehetősen nagy számban jelentkeztek azok, akik cégüket a Kereskedelmi és Iparkamara céghivatalában be akarták jegyeztetni. Azonban ennek ellenére a jelentkezések nem történtek olyan arányban, hogy a cégbejegyzés a törvény által kitűzött határidőre véget érhesen és így előreláthatólag sokan lesznek olyanok, akik a kitűzött határidőig nem fognak sorra kerülni és akiknek bejegyzését az előirt határidőn belül a Kamara már nem fogja tudni végrehajtani.

A Kamara mellett működő céghivatal egyébként meg akarván könnyíteni a vidéken lakó kereskedők és iparosok részére a mindenkire kötelező cégbejegyzést, elhatározta, hogy megbízottat küld a megye fontosabb ipari és kereskedelmi gócpontjaira, aki ott a helyszínen fogja elvégezni a bejegyzést, hogy az érdekelteknek ne kelljen emiatt külön Aradra beutazniok. A Kamara megbízottjának, dr. Trailescu Ionelnek utiránya a következő:

Nadlac szeptember 9. és 10. Pecica szeptember 11. és 12. Radna szeptember 15. Barzava szeptember 16. Savarsin szeptember 17. Siria szeptember 19. Pancota szeptember 22., 23. és 24. Ineu szeptember 25. és 26. Sebis szeptember 28. Gurahont szeptember 29. Chisineu október 1. és 2. A fentjelzett napokon az illető község jegyzői hivatalában vagy ipartestületénél fogja a Kamara megbízottja a cégek bejegyzését elvégezni és a Kamara átiratban értesítette erről az összes községeket, hogy a jelzett napokra a kereskedők és iparosok keressék fel a hozzájuk legközelebb eső gócpontot. A bejegyzési kötelezettség alól csak azok a kézműves-kisiparosok mentesek, akik kizárólag megrendelésre dolgoznak és a piacokba sem látogatják.

A Kamara megbízottja anyagi okok miatt a körutat nem tudja megismételni s így, aki elmulasztja ezt az alkalmat, köteles a cégbejegyzést Aradon eszközölni.

— Aradi valutaárak. Aranymárka 39.50, pengő 29, angol font 813, dollár 169.50, francia frank 6.65, cseh korona 4.98, schilling 23.85, dinár 2.98, lira 8.90. Devizaárak: Belgrad 2.99, Berlin 40.15, Budapest 29.30, London 817.20, Milánó 8.82, New-York 169.50, Páris 6.65, Prága 5.01, Bécs 23.73, Zürich 33.

— Az osztrák Nemzeti Bank leszállítja a kamatát. Bécsből jelentik: A Neue Freie Presse arról értesült, hogy az osztrák Nemzeti Bank a kamatát másfél százalékkal leszállítja.

Vadászkürt kávéházban esténként nagykarolyi Dankó Boldizsár és Fátyol Ferkó cigányzenekara muzsikál

Rádió műsor.

PÉNTEK, SZEPTEMBER 4.

Bucuresti. 13. Gramofon. 13.50. Gramofon. 18. Káronzene. 20.20. Gramofon. — Budapest. 9.15. A Berend szalonzenekar hangversenye. 12. Déli harangszó. 12.05. Gramofonhangverseny. 5. Az ókor Edisonja. Révay József dr. előadása. 5.30. Hangverseny. 6.15. Helyes magyarság — magyar helyesírás. Halász Gyula előadása. 6.45. Cigányzene. 7.45. Katonánóták történelmi megvilágításban. Berkó István előadása. 8.45. A Budapesti Hangversenyzenekar hangversenye. Majd: Cigányzenekar. — Bécs. 12.30. Operettrészletek gramofonon. 13.15. Balakajka zene gramofonon. 16. Haupt zenekar. 20.30. Uodler hangverseny. 20.50. Mendelssohn hangverseny. — Belgrád. 11.35. Gramofon. 12.45. Rádiózenekar. 16. Gramofon. 18. Nemzeti dalok. 20.30. Zongoraötös. 21.30. Operaáriák. 22. Cigányzene. — Berlin. 17.20. Szórakoztató zene. 19.15. Táncest. 22.30. Szórakoztató zene. — Breslau. 16.30. Magyar nóták cigányzenekarok előadásában. gramofon. — Hellsberg. 21.10. Szimfonikus hangverseny. — Kassa. 21.30. Zathureczky Ede hegedűversenye. — Milano. 19.20. Vegyes zene. 21. Operettrészletek és keringők. — Róma. 17.30. Zenekari hangverseny. 20.10. Gramofon. 21. Lehár: Clo Clo című operettje. — Strasbourg. 20.30. Lehár: Három grácia c. operettje.

SZOMBAT, SZEPTEMBER 5.

Bucuresti. 13.00. Gramofon. 13.50. Gramofon. 18.00. Könnyű- és román zene. 19.30. Sibicannu-zenekar.

21.00. Bécsi zene a rádiózenekar előadásában. — Budapest. 9.15. A József nádor 2. honvédegyalozezred zenekarának hangversenye. 12.00. Déli harangszó. 12.05. A Mándits-szalonzenekar hangversenye. 4.00. Mesék. 5.30. A Városi Színház zenekarának hangversenye. 6.30. Mit üzen a rádió. 7.00. Dalest. 8.00. „Holnap délig, vagy soha”, 3 felvonásos bohózat előadása. Majd Radics Jóska és cigányzenekarának hangversenye. — Bécs. 11.30. Machek-zenekar. 13.50. Szórakoztató zene gramofonon. 16.00. Geiger-zenekar. 18.00. Wagner: A Nürnbergi mesterdalnokok című operájának közvetítése a bécsi állami operaházból. 23.00. Tánczene gramofonon. — Belgrád. 11.35. Gramofon. 12.35. Rádiózenekar. 16.00. Gramofon. 17.30. Rádiózenekar. 19.50. Közvetítés a belgrádi nemzeti színházról. 20.30. Éttermi zene. — Hellsberg. 16.30. Szórakoztató zene. 19.10. Könnyű zene. 22.00. Szórakoztató zene. — Langenberg. 17.00. Mandolin hangverseny. 20.00. Vidám est, csatlakozzón hírek. 24.00-ig esti zene. — Milánó. 19.10. Vegyes zene. 19.50. Gramofon. 20.45. Meilhac és Halevy: „A tücsök” című zenei komédiája. — Palermo. 21.00. Gramofon. 21.30. Lehár: A vig özvegy című operettje. — Róma. 17.30. Zenekari hangverseny. 20.10. Gramofon. 21.00. Giordano Fedora című háromfelvonásos zeneijátéka.

A szerkesztésért
STAUBER ISTVÁN
felel

NYILTER.

E rovat alatt közlöttékért nem vállalunk felelősséget.

Özv. Eichner Vilmosné szül. Ungár Rózi a vigasztalan gyásztól porig sújtottan tudatja, hogy a leggyöngédebb férj, a legszeretőbb gyermek, testvér, vő, sógor és rokon, a mindenkitől szeretett igaz jó ember

Eichner Vilmos

életének 49., boldog házaseletének 11-ik évében f. hó 3-án reggel hirtelen, minden szenvedés nélkül elhunyt.

Földi részzeit f. hó 4-én délután 3 órakor kísérik a Petöfi-utca 9. számú gyászházból örök nyughelyére az izr. temetőbe.

Arad, 1981. szeptember 3.

Eichner Adolf és neje, özv. Ungár Sándorné, Eichner Akos és családja, Eichner Szeréna, Eichner Margit, Eichner Ella.

Az igaz ember emléke örökké áldott!

APRÓ HIRDETÉSEK.

AZ APRÓHIRDETÉSEK DÍJÁT SZAVAK SZERINT SZÁMITJUK. Minden szó hétköznap 4, vasárnap 8 Lel. vastagabb betűvel 8, illetve 10 Lel. A legkisebb hirdetés ára 10 szóig hétköznap 40, vasárnap 50 Lel. A vastagabb betűvel kívánt szavak aláhúzódtak. Az apróhirdetéseket előre kell fizetni. A kiadóhivatal felelőse megígéri a közlő, hogy az olvasó apróhirdetés szövegét, amely eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa. Csak válaszleveggyel ellátott kérdéskérdésre válaszolunk. Ajánlatok feladására levelek továbbítására megfelelő postabélyeg csatolását kérjük. A kiadóhivatal telefon száma 151. A hirdetésre vonatkozó felvilágosítást a kiadóhivatal adja meg.

HIRDETÉSEKET DÉUTÁN 5 ÓRAIG VESZÜNK FEL.

ELLÁTÁS.

DIÁKLEANYOK uriháznál olcsón elsőrendű ellátásra felvétetnek. Ugyanott butorozott szoba fürdőszobával október 1-re kiadó. Megtekinthető d. u. 1-4-ig. Cím az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 400

ALKALMAZÁS.

NÉMET KISASSZONY 7 éves fiu mellé tricsaláshoz felvétetik. Cím az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 2942

KEZIMUNKAÜZLETEKBEN bevezetett garanciakepes urnak törv. védett sláger-elék egydarabját átadnám, Budapest, Vörösmarty-utca 75., Balogh. 151

ÜGYES FIZETŐLÁNYOK azonnal felvétetnek. Bulev. Reg. Ferdinand 31 2951

FŐZNI TUDÓ jobb fiatal mindenest keresek. Cím az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 2925

ELKÉRÉS.

ZSIGMONDHÁZA str. Reg. Ferdinand 19. sz. magánház kiadó október 1-től. 2931

KIADÓ a volt Szabadság-tér közvetlen közelében 2 szoba, előszoba, konyhából álló lakás. Cím: Orosz, Buzovics (v. Asztalos Sándor-u.) 3. 800

VÉTEL ÉS ELADÁS.

KITÜNO, jókarban. levő 2 Hiltres vas-hordók eladó. Cím az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 200

BERZSBER MOTÉLOK, sekretéres comód, férfi banda és öltönyök, pezsmahás banda, íróasztalok, szőnyegek, storeok, festmények, tükrök, vas és fafogak, rollós frizorkerény, kredenc, komplett szobabereendezések, Biedermayer szalon, hintaszék, szőnyeg, hegedűk, dísz tárgyak, imasszámoly, mosdókészlet stb. eladók.

SALGONÉ, bizományi üzlete, Str. Horia-Nepi. (Neuman-palota)

KERESNEK perssabundákat, szörme darabokat felszörmözéshez, perzsa és gyári ebédülő- és futószőnyeget, vitrineket, komódokat, szalonokat, tonet székeket, szobabereendezéseket, antik dísz tárgyakat. SALGONÉ bizományi üzlete, Strada Horia 1. (Széchenyi-utca) Neuman-palota.

ÜZLETEK.

ÚJ ÜZLETBEREKENDEZÉS jutányos áron eladó. Megtekinthető: Bul. Reg. Maria 19., hásmesternél.

Nagy üzlethelyiség
főtéren, a Minorita-templommal szemben
november 1-re kiadó.

Cím az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 250

KÜLÖNFÉLÉK.

OLCSÓN BLADO komplett háló, fél háló, ágynemű, tollnemű, lámpa és egyéb háztartási cikkek, ugyanott kiadó különbejáratu butorozott szoba, fürdőszobával. Megtekinthető d. u. 1-4-ig. Ugyanott szőnyegjavító leány keresetlik azonnalra. Cím az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 500

Kiadó, esetleg eladó ház, évtizedek óta korcsmahelyiség, fennálló nagy lakással, udvarral, pincével. Cím a Lóbi hírlapíróházban. 2948

Az apróhirdetés értéke

mindig attól függ, hogy eljut-e azokba a körökbe, amelyeknek a figyelmét felakarjuk hívni arra, hogy eladó holmink van, vagy hogy vásárolni akarunk, továbbá, hogy állást akarunk vállalni, vagy alkalmazottat keresünk.

Ideális apróhirdetési ujság az „ARADI KÖZLÖNY”

mert olvasótáborában ott van minden vállalat, bank, kereskedő, iparos, tisztviselő, orvos, ügyvéd, mérnök, építész, tanár, tanító, vállalkozó, vasutas, postás, gyáros és munkás, gazda, háziasszony, szóval mindenki, aki számba jöhet, hogy olvassa az apróhirdetést:

Az esetek ezrei évek óta igazolják, hogy az Aradi Közlöny apróhirdetése révén az emberek jól eladták házukat, telküket, butorikat stb., mert az Aradi Közlöny apróhirdetése a vevők nagy sorát mozgatta meg.

Hirdessen az Aradi Közlönyben, az eredmény gyors és biztos.

BUDAPESTEN

az új „NEMZETI SZALLODA”

a Hungaria Nagyszálló vezetője alatt megnyitott
Központi fekvés (József körút 4.) a Nemzeti színházzal szemben.
TELEFON: J. 320-30.

Minden modern kényelemmel berendezve.
KITÜNO étterem! Polgári árak! Dreher sörcsarnok!
A vidéki társaságok találkozó helye!

Megkezdődött az utószezon

MENYHÁZÁN

Ezen a csodálatos fekvésű fürdőhelyen rendkívül olcsó feltételek mellett nyerteti vissza egészségét és kipihenheti fáradalmait.

Lakás és háromszori étkezés naponta 130 L.

Az „Aradi Közlöny” előfizetői részére 50%-os fürdőkedvezmény!